

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ  
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кваліфікаційна робота  
магістра**

на тему **СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ МОДИФІКАЦІЇ  
ПРИСЛІВ'ІВ В ІСПАНСЬКОМУ ГАЗЕТНО-  
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Виконала: студентка 2 курсу,  
групи 8.0359-і-з  
спеціальності 035 Філологія  
спеціалізації 035.051 Романські  
мови та літератури (переклад  
включно), перша - іспанська  
освітньо-професійної програми  
Мова і література (іспанська)  
**Шило Діана Сергіївна**

Керівник к.ф.н., доц. Телкова О.В.

Рецензент к.ф.н., доц. Стрюкова Н.О.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології

Кафедра романської філології і перекладу

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),  
перша - іспанська

Освітньо-професійна програма Мова і література (іспанська)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**Завідувач кафедри** \_\_\_\_\_

«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2020 року

**З А В Д А Н Н Я  
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА**

**ШИЛО ДІАНІ СЕРГІЇВНІ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Структурно-семантичні  
модифікації прислів'їв в іспанському газетно-публіцистичному дискурсі»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Телкова Оксана Василівна,  
к.ф.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «04» травня 2020 року № 511-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 1 грудня 2020р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

теоретичні засади дослідження прислів'їв у публіцистичному дискурсі; відомі  
зарубіжні енциклопедичні та спеціальні лінгвістичні словники; словники  
іспанської мови; лексикографічні джерела та електронні засоби масової  
інформації ( El Mundo, ABC, El País, La Vanguardia, Marca, ¡Qué!)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) окреслення теоретичних засад досліджень іспаномовних прислів'їв; 2)  
уточнення дефініції прислів'я та розгляд поняття пареміологічної модифікації і  
варіативності прислів'їв; 3) виявлення особливостей структурно-семантичних  
модифікацій прислів'їв, їхньої мовленнєвої реалізації в публіцистичному  
дискурсі; 4) простежити переосмислення носіями мови стереотипів, закладених  
в прислів'ях.

## 5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	05.05.2020	05.05.2020
Розділ 1	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.06.2020	15.06.2020
Розділ 2	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	05.09.2020	05.09.2020
Висновки	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.10.2020	15.10.2020

6. Дата видачі завдання 05.05.2020 р.

## КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

**Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)**

**Магістрант**

\_\_\_\_\_ (підпис)

Д. С. Шило

(ініціали та прізвище)

**Керівник роботи**

\_\_\_\_\_ (підпис)

О. В. Телкова

(ініціали та прізвище)

**Нормоконтроль пройдено**

Нормоконтролер

\_\_\_\_\_ (підпис)

О. В. Телкова

(ініціали та прізвище)

## РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 87 стор., 122 джерела.

**Об'єкт дослідження:** іспаномовні прислів'я, що функціонують в газетно-публіцистичному дискурсі.

**Мета роботи:** вивчення сучасних процесів модифікації та виявлення структурно-семантичних параметрів іспаномовних прислів'їв в газетно-публіцистичному дискурсі.

**Теоретико-методологічні засади:** ключові положення теорії пареміології (К. Абдулаев, Р.Ф. Андреева, Г.Д. Сідоркова, Ю.П. Солодуб, Г.Л. Пермяков) та дослідження прислів'їв в публіцистичному дискурсі (А.А.Алексєєва, Л.П. Жукова, А.І. Крилов, Г.В.Слюсаренко).

**Отримані результати:** в результаті проведеного аналізу структури і семантики прислів'їв встановлені, систематизовані і статистично оброблені дані про основні типи трансформацій паремій. Найпоширенішими видами трансформації прислів'їв є розширення компонентного складу та зміна форми лексичної одиниці (в основному, однієї); структурно-семантичні трансформації, перш за все, пов'язані зі зміною компонентного складу вислову та не тягнуть за собою радикальних змін сенсу прислів'їв. Деякі теоретичні проблеми модифікування прислів'їв в іспанській мові недостатньо глибоко вивчені. Мало вивчено питання функціонування трансформованих паремій в текстах іспанських друкованих ЗМІ. Виявлені закономірності розташування прислів'їв в антикульмінаційній та кульмінаційній частинах статті та їх функціональний потенціал. Прислів'я, як в конвенційній, так і в модифікованій формі, реалізуються переважно в антикульмінації.

**Ключові слова:** *ЗМІ, прислів'я, трансформація, іспанська мова, лексичні одиниці, антикульмінаційна та кульмінаційна частина, модифікація.*

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	4
<b>РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ</b> .....	8
1.1 Термінологічні проблеми в дослідженні прислів'їв.....	8
1.2 Іспаномовні прислів'я як об'єкт лінгвістичних досліджень .....	15
1.3 Проблема модифікації прислів'їв.....	19
1.4 Поняття публіцистичного дискурсу та його особливості .....	26
1.5 Сучасний газетно-публіцистичний дискурс Іспанії .....	32
<b>РОЗДІЛ 2 МОДИФІКАЦІЇ ІСПАНОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ</b> .....	35
2.1 Роль прислів'їв в іспанському публіцистичному дискурсі.....	35
2.2 Типологія модифікацій прислів'їв.....	43
2.3 Аналіз модифікацій прислів'їв в тексті.....	51
2.3.1 Структурно-семантичні характеристики модифікації іспаномовних прислів'їв .....	52
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	73
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....	78

## ВСТУП

Прислів'я – невід'ємна частина культури будь-якого народу. Вони вбирають в себе історію народу, відображають і фіксують всі етапи його історичного розвитку, передають дух та енергію людей, які розмовляють певною мовою, особливості їхнього менталітету і ставлення до життя.

Прислів'я виникли у віддаленій давнині і з того часу супроводжують народ на протязі усього його історії, а особливі властивості зробили їх стійкими і необхідними в побуті й мові. Прислів'я – це живий, рухливий організм, що всмоктує, як губка, всі реалії сучасного світу, всі зміни в житті суспільства і відображає їх у своїх численних варіантах і трансформах. До прислів'їв, як до ефективного стилістичного засобу, звертаються письменники і публіцисти. Ми стикаємося з ними щодня, читаючи газети і журнали, слухаючи теле- і радіопередачі, наштовхуючись на рекламні щити на тротуарах та ін. За прислів'ями стоїть багатовікова мудрість народів, досвід цілих поколінь. Вдале вживання прислів'я не тільки підвищує емоційно-оцінний потенціал тексту, а й дає можливість точно і стисло охарактеризувати ситуацію мінімальними засобами, але з максимальною смисловою ємністю. Все це робить надзвичайно цікавим і плідним їх всебічне вивчення.

Проблеми пареміології завжди привертала увагу дослідників. Іспанські прислів'я неодноразово піддавалися ретельному аналізу в рамках розмовного, художнього, публіцистичного та інших видів дискурсу. Але періодика, будучи складним і багатогранним явищем, до сих пір є однією з найменш досліджених лінгвістикою областей, незважаючи на те, що за останні кілька років з'явилася велика кількість робіт, присвячених окремим аспектам періодичних текстів. В силу недостатньої вивченості публіцистичного дискурсу, процеси модифікації в ньому паремічних одиниць не отримали достатнього осмислення.

В даний час існує велика кількість робіт, присвячених дослідженню різних аспектів пареміологічних фондів багатьох мов світу.

Були спроби створити єдину для всіх мов типологію прислів'їв і приказок (Г.Л. Пермяков). Прислів'я та приказки розглядалися як частина культурної спадщини (Е.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, Г.Л. Пермяков). Проводилися дослідження внутрішньої структури прислів'їв і приказок, виділялися їх мовні особливості (А.А. Крікманн, А.В. Кунін, J.M. Sbarbi). Ряд робіт присвячений порівняльному аналізу прислів'їв та приказок різних народів (Т.З. Черданцева, Ю.П. Солодуб, О.А. Дмитрієва, Е.В. Іванова, M.C.Barrado Belmar, J. Sevilla Muñoz). Вивчалася історія появи та особливості вживання прислів'їв та приказок в різні історичні епохи (J.Sevilla Muñoz, J.Cantera Ortiz de Urbina). Аналізувалася роль прислів'їв та приказок в викладанні рідної та іноземних мов (P. Blanco Garcia, M. Kozla-Szymanska). Предметом розгляду були прагматичні характеристики прислів'їв та приказок (К. Абдулаєв, Р.Ф. Андреева, Г.Д. Сідоркова).

В останні десятиліття значно зріс інтерес і до текстів засобів масової інформації. З'явилася велика кількість робіт, присвячених вивченню різних аспектів мови ЗМІ, як у вітчизняній, так і в зарубіжній лінгвістиці (Т.М.Дридзе, Е.Ф. Тарасов, Т.А. ван Дейк, А.А. Леонтьєв, Е.Ф. Тарасов, Г.С.Романова, А.П. Сковородніков, Г.А. Копніна, Г.Я. Солганік, F. Lazaro Carreter, J.L. Martinez Albertos, M. Hernando Bernardino, M. Seco, V. Packard, M.V. Romero Gualda, A. Santiago, R. de Loma, A. Escribano Hernandez, A.Grijelmo, S. Hurtado Gonzalez).

У сучасній лінгвістичній літературі є також ряд робіт, присвячених дослідженню вживання різних типів фразеологічних одиниць в засобах масової інформації (А.А. Алексеева, Л.П. Жукова, А.І. Крилов, Г.В.Слюсаренко).

Однак особливості використання прислів'їв в текстах іспанської періодичної преси ще не були предметом спеціального дослідження, як в Україні, так і за кордоном.

Прислів'я активно відтворюються, заново обробляються, переосмислюються і вживаються в сучасній мові в модифікованому вигляді. У зв'язку з активізацією трансформаційних процесів в сфері прислів'їв є актуальним комплексне, системне дослідження модифікацій даного типу паремій. **Актуальність** такого дослідження визначається і тим, що модифікація прислів'їв – це не тільки заперечення сформованих в суспільстві і мові стереотипів, а й іронічна репрезентація нових життєвих «принципів» в нових соціально-історичних умовах. І якими б оригінальними і «неповторними» не здавалися модифіковані прислів'я їх творцям і «користувачам» – носіям мови, утворення таких одиниць підпорядковано певним мовним законам, а механізми модифікацій можна пояснити. Звідси проблема модифікацій паремічних одиниць в публіцистичному дискурсі представляється нам актуальною для вивчення.

**Об'єктом дослідження** є іспаномовні прислів'я, що функціонують в публіцистичному дискурсі.

**Предмет дослідження** – структурно-семантичні особливості модифікованих іспаномовних прислів'їв.

**Мета даної роботи** полягає у вивченні сучасних процесів модифікації та виявленні структурно-семантичних параметрів іспаномовних прислів'їв в публіцистичному дискурсі.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**

- окреслення теоретичних засад досліджень іспаномовних прислів'їв;
- уточнення дефініції прислів'я та розгляд поняття пареміологічної модифікації і варіативності прислів'їв;
- виявлення особливостей структурно-семантичних модифікацій прислів'їв, їхньої мовленнєвої реалізації в публіцистичному дискурсі.

В основу даної роботи покладені наступні **методи**, що дозволяють здійснити комплексний підхід у вивченні проблеми структурно-семантичної модифікації прислів'їв в іспанському публіцистичному дискурсі:

- метод аналізу науково-теоретичних джерел;



- описовий метод;
- метод суцільної вибірки;
- аналіз словникових дефініцій;
- компонентний аналіз;
- метод кількісного аналізу;
- структурно-семантичний аналіз;
- метод контекстуального аналізу.

**Матеріалом дослідження** слугували 272 іспанських прислів'їв, зібраних шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел та електронних засобів масової інформації (*El Mundo, ABC, El País, La Vanguardia, Marca, ¡Qué!*).

**Новизна дослідження** полягає у тому, що в ньому вперше цілеспрямовано розглядаються проблеми модифікації прислів'їв у мові сучасної іспанської преси, з огляду на певну вивченість пареміологічних одиниць, з одного боку, та публіцистичного стилю, з іншого.

**Практичне застосування.** Матеріали і результати дослідження можуть бути використані у підготовці лекційних курсів з лексикології, лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства, міжкультурної комунікації, стилістики, теорії і практики перекладу; при складанні навчальних посібників з лексикології. Вони також можуть застосовуватися на практичних заняттях з іспанської мови.

Робота пройшла **апробацію** на науково-практичній студентській конференції. Результати дослідження:

Шило Д.С. Структурно-семантичні модифікації прислів'їв в іспанському газетно-публіцистичному дискурсі. *Різдвяні наукові студентські читання: Vitainlingua* : матеріали XII міжвишівської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 04 грудня 2020 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. (подано до друку)

**Логіка дослідження** зумовила структуру дипломної роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел із 122 найменувань. Загальний обсяг складає 87 сторінок.

# РОЗДІЛ 1

## ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

### 1.1 Термінологічні проблеми в дослідженні прислів'їв

Прислів'я – особливі одиниці і знаки мови, необхідні елементи спілкування людей. Ці знаки передають специфічну інформацію, позначають узагальнені життєві і уявні ситуації або відносини між тими чи іншими об'єктами.

На думку Феліциної В.П., прислів'я всіх народів світу передають одні й ті ж характерні ситуації, мають схожий логічний зміст, та розрізняються лише образами (деталлями, реаліями), за допомогою яких передається логічний зміст. Східні народи називають прислів'я «кольором мови», «перлинами», греки та римляни – «пануючими думками», італійці – «училищем народу», іспанці – «ліками душі», німці – «вуличною мудрістю» [Феліцина, Прохоров 1988, с. 37].

Складність визначення понять «прислів'я» та «приказка» закладена в загальноновживаності і одночасно історичній багатозначності цих слів в різних мовах. Крім того, в даний час відповідні одиниці є об'єктом вивчення для різних наукових напрямків – фольклористики, поетики, лінгвістики, журналістики, які звертають увагу на різні аспекти їх сутності та відповідно до цього дають визначення з нетотожними наборами ознак. Адже, як зазначає російській філолог В.М. Мокієнко, «теоретично можливий найширший погляд на визначення паремії – від подібної лексеми до закінченого відтвореного тексту» [Мокієнко 2010, с. 23].

З огляду на зазначені труднощі, ми вважаємо логічним і доцільним звернутися до історії термінів, а потім зіставити їх дефініції в сучасній науці. Отже, для початку, розглянемо визначення термінів «паремія, прислів'я та приказка» в кількох європейських та російських джерелах.

Офіційний словник Королівської академії іспанської мови RAE пропонує таке визначення: “*Proverbio: refrán de origen popular que contiene una enseñanza moral*” (Прислів'я – це вираз, народного походження, який містить моральні настанови). У свою чергу слово “*refrán*”, яке перекладається також як прислів'я або приказка, має таке значення: “*dicho agudo y sentencioso de uso común*” (різкий(е)/гострий(е) вираз/слівце повчального характеру загального користування, або народний вираз повчального характеру) [RAE 14.02.20].

Також, прикладом може слугувати дефініція з Лінгвістичного енциклопедичного словника, яка звучить так: «приказка – короткий вислів, нерідко повчального характеру, що має, на відміну від прислів'я, тільки буквальный план і в граматичному відношенні представляє собою закінчену пропозицію» [Ярцева 1990, с. 12].

У статтях відомих зарубіжних енциклопедичних та спеціальних лінгвістичних словників (The New Encyclopedia Britannica, The encyclopedia of Language and linguistics, The Cambridge encyclopedia of language, The Oxford English Dictionary) взято за основу, як правило, один термін *proverb*, який освітлений досить повно в культурологічному, лінгвістичному, етимологічному і комунікативному аспектах. Найбільш близькою до вітчизняного трактування «прислів'я» є дефініція, дана в енциклопедії «Британіка» [The New Encyclopaedia Britannica 1994, p. 50]: «Прислів'я – коротке та енергійне висловлювання загального сенсу, що виражає загальні думки. Прислів'я – частина кожної розмовної мови та відносяться до таких форм фольклорної літератури, як загадки і байки, які походять від усної традиції».

Французький онлайн-словник Cordial вказує лінгвістичне вживання поняття паремії: *parémie est un énoncé plein, comme un proverbe, un axiome, un adage* (Паремія – закінчений вислів як прислів'я, аксіома, древній стійкий вираз – власний переклад) [Cordial 15.02.20].

За визначенням німецького словника "Duden" паремія (*die Parömie*) – давньогрецька приказка, вислів. Прислів'я ж (*das Sprichwort*) трактується як коротка фраза, яка легко запам'ятовується, яка містить в собі практичну життєву мудрість. Терміну приказка (*die Redensart*) приписують такі значення: 1) стійке поєднання слів, яке найчастіше використовується в якості самостійного речення; 2) порожні (загальні) фрази [Duden 15.02.20].

Отже, вчені в різних країнах по-своєму визначають коло понять, що потрапляють під визначення паремії, і висувають різні підстави для їх класифікації. Більш того, зміст кожної мовної одиниці в різних мовах і культурах (наприклад, прислів'я, *le proverbe*, *el proverbio*, *the proverb*, *das Sprichwort*) не збігається. Звертаючись до сучасного мовознавства слід зазначити, що найбільш поширеною точкою зору на дефініцію «паремія» (О.Ахманова, Г.Л. Пермяков, Л.Б. Савенкова, В.М. Мокієнко, В.М. Телія та ін.) є його тлумачення як афоризму народного походження, перш всього прислів'я та приказки.

Склад паремій дуже різноманітний, відзначає Н.Ф. Алефіренко. У збірнику паремій поряд з традиційним підходом (обмежуваним склад до прислів'їв та приказок, яким Н.Ф. Алефіренко приписує функцію «моралі» і вирази «народної мудрості») іноді включають найрізноманітніші форми народних афоризмів [Алефіренко 2009]. Чимало російських дослідників (Н.Добролюбов, В.І. Даль, І.М. Снегірьов) додавали до прислів'їв та приказок скоромовки, загадки, повір'я, забобони, прикмети та ін. Відповідно до даних підходів говорять про широке та вузьке розуміння терміна «паремія».

Багато сучасних дослідників схиляються до того, що прислів'я і приказки є цінним фольклорним матеріалом, вони дозволяють проникнути в глибину мовної символіки і здатні породжувати правила людської поведінки

в нових реаліях навколишнього світу. Так, наприклад, М.В. Буковська робить акцент на необхідності обов'язкового вивчення прислів'їв в школі як зразків соціальних норм поведінки [Буковская 1990]. Дослідники Х.Вальтер і В.М.Мокієнко звертають увагу на створення і використання видозмінених (модифікованих) прислів'їв у мовленні [Вальтер, Мокієнко 2005]. Аналіз робіт прихильників фольклористичного підходу (О.Г. Брунова, М.В.Буковська, В.М. Мокієнко, В.Д. Черепанов та ін.) дозволяє виділити основні риси прислів'їв та приказок, такі як народність, образність, стислість, повчальність. Прислів'я та приказки розглядаються як результат колективного досвіду, синтез колективного мислення, міфопоетичний елемент, архетип.

Зростання інтересу до прислів'я як до одиниці мови, а не тільки як до фольклорного жанру, починає проявлятися на початку п'ятдесятих років ХХ століття. В рамках дискусії між прихильниками вузького, лексикологічного розуміння фразеології, в рамках якого фразеологія включається до складу лексикології і фразеологізм трактується як еквівалент слова (Ш. Баллі, А.І.Смірницький, М.М. Гухман, І.С. Торопцев, Л.В. Щерба, С.І. Ожегов, А.І.Молотков та ін.), і тими, хто дотримувався розширеного розуміння фразеології (В.В. Віноградов, В.Л. Архангельський, А.В. Кунин, І.І.Чернишова, І.М. Деєва, Н.М. Шанський, Ф.А. Краснов, А.Д. Райхштейн, В.М. Телія, М.М. Копиленко, О.М. Лисе та ін.), визначаючи її як самостійну лінгвістичну дисципліну, що вивчає стійкі поєднання в формі будь-яких синтаксичних конструкцій, серйозна увага була приділена питанню про співвідношення прислів'я та фразеологізму.

Найбільш поширеною точкою зору на дефініцію прислів'я, як фразеологізму, є його тлумачення як одиниця мови, яка містить в собі закінчене судження, засноване на узагальненні конкретних ситуацій. В них відображені народні переконання, вони є логічною моделлю для оціночного міркування з різних життєвих приводів, в них укладені неписані правила поведінки, живі та втрачені реалії національної культури. І чим багатша

історія народу, тим яскравіше і набагато змістовніші його прислів'я та приказки.

Дослідники визначають такі основні риси прислів'їв як фразеологічних одиниць:

1. Прислів'я мають складну поверхневу та глибинну структури. Поверхнева структура верифікує кількість пропозицій в прислів'ї, наявність тема-рематичних блоків. Однак імпліцитність розкривається після аналізу саме глибинної структури прислів'їв, а саме їх реми. Наприклад, ремою прислів'я *A quien madruga, Dios le ayuda* – Хто рано встає, тому Бог дає [Туговер 2009, с. 7] є заклик до раннього пробудження. Рема прислів'я *Becerrilla mansa, a su madre y a la ajena teta* – Ласкаве теля дві мами (дві корови) ссе [Туговер 2004, с. 15] закликає бути слухняним.

2. Прислів'я міцно закріплюються в пам'яті. Їх запам'ятовування полегшується різними співзвуччями, римами, ритмікою, часом дуже майстерною. Люди, котрі творили прислів'я, не знали грамоти, і не було у простого народу іншого способу зберігати свій життєвий досвід і свої спостереження. Заслужують на увагу ті виражальні засоби, за допомогою яких досягається стійкість або запам'ятовуваність прислів'їв та приказок. Один з таких засобів – це точна рима: *A casa de tu tía, pero/mas no cada día* (доброго потрохи).

3. Проста збалансована форма прислів'їв та приказок є найбільш часто вживаним прийомом, наприклад:

- Іспанські прислів'я: *Cual el cuervo, tal el huevo* (яблуко від яблуні недалеко падає); *De buena casa, buena brasa* (гарне дерево дає хороші плоди); *De tal cabeza, tal sentencia* (скільки голів, стільки розумів) [Туговер 2004].

- Англійські прислів'я: *East or West – home is best* (У гостині (у гостях) добре, а дома краще); *Live not to eat, but eat to live* (Живи не для того, щоб їсти, а їж для того, щоб жити).

4. Стислість є істотним аспектом запам'ятовування висловлювань. Існує небагато багатослівних прислів'їв та приказок, більшість з них містить не більше п'яти слів:

- Іспанські прислів'я: *Del mal, el menos* (з двох зол вибирають менше); *Del viejo, el consejo* (Вчать добру не дурні, а люди похилого віку); *El tiempo es oro* (час – гроші).

- Англійські прислів'я: *Live and learn* (живи та вчись); *Time works wonders* (час творить чудеса).

Вивчення прислів'їв носить міждисциплінарний характер. З одного боку, прислів'я – це одиниця фольклору, що володіє такими основними рисами як народність, образність, стислість, повчальність. З іншого боку, прислів'я є частиною фразеологічного фонду мови. Фольклорний та лінгвістичний підходи до вивчення прислів'їв синтезуються в лінгвокультурології, в рамках якої прислів'я розглядаються як лінгвокультурний текст. У свою чергу, когнітивний підхід до прислів'їв дозволяє розглядати їх, з одного боку, як специфічні способи мовної репрезентації осмислення (пізнання) світу та, з іншого боку, як одиниці вторинної номінації.

Доцільно також звернути увагу на проблему класифікації прислів'їв. Неоднорідність прислів'їв та приказок по семантичним і граматичним характеристикам обумовлює наявність різних пареміологічних класифікацій.

Спробу класифікувати ці одиниці зробили Х. Касарес (він виділив двочленні та багаточленні прислів'я), Х.З. Муньос і Х. Кантера (вони запропонували класифікацію прислів'їв, засновану на протиставленні узагальнене / приватне, і класифікацію за тематичним принципом) [Sevilla Muñoz 2002], М.Х. Канельяда та Б. Пальярес (класифікація за тематичним принципом) [Canellada M., Pallares B. 2001].

Вагомий внесок у розробку проблеми зробили Хулія Севілья Муньос та Карлос Кріада Альварес [Sevilla Muñoz, Carlos Criada Álvarez 2013]. Їх класифікація заснована на розгляді паремії як архілексеми, або короткого

судження, та у застосуванні ряду критеріїв: генетичного (від походження), прагматичного, морфологічного та семантичного.

Перший великий поділ паремій визначається їх походженням (відоме або анонімне) та його використанням (культурне чи народне). Отже, прислів'я може мати відоме походження, але ігнорувати більшість ораторів і мати дуже часте поточне використання, тобто бути дуже популярною паремією. Це стосується багатьох афоризмів. Також прислів'я могло мати анонімне походження і користуватися популярністю, а потім перейти у літературний контекст. Наприклад, приказки, зареєстровані в Дон Кіхоті Сервантеса [J. Sevilla Muñoz, C. Crida Alvarez 2013, p. 104].

У російській іспаністиці проблемою класифікації прислів'їв та приказок займалися З.Н. Кисельова (класифікація на основі структурно-граматичних ознак) [Кисельова 1974] та К. Абдуллаєв (класифікація за типом структурно-семантичної моделі) [Абдуллаєв 1992].

У русистиці серед найбільш докладних класифікацій прислів'їв слід назвати класифікацію Г.Л. Пермякова, побудовану на підставі трьох ознак: лінгвістичної, логіко-семіотичної та предметно-образної [Пермяков 1975].

З урахуванням вищенаведеного, можна зробити висновок, що протягом усієї історії людства прислів'я та приказки відіграють важливу роль у духовному житті різних народів як комунікативний, ідеологічний та естетичний елемент їхньої культури. Тому науковий і практичний інтерес до них постійно зростає. Дослідженням та вивченням прислів'їв і приказок протягом кількох століть займалося багато вчених. Над цією проблемою водночас працювали й працюють фольклористи, лінгвісти, літературознавці, історики, філософи, психологи та ін. це – дуже складний і тривалий процес. Навіть у наші часи чимало питань з цієї проблеми не з'ясовано до кінця. Причиною цього є насамперед складність та проблемність самого жанру прислів'їв та приказок, які завжди перебувають у розвитку, вбирають у себе матеріал з інших жанрів фольклору, художньої літератури, публіцистики, творяться в живому народному мовленні.



Після цих міркувань термінологічного характеру переходимо до короткої характеристики іспанських прислів'їв, їх структурних типів, їх граматичних та семантичних особливостей і використовуваних в них образотворчих засобів.

## 1.2 Іспаномовні прислів'я як об'єкт лінгвістичних досліджень

Аналізуючи прислів'я, необхідно сказати про те, що обидва народи – українці та іспанці – вважають прислів'я висловом, що виражає не думку окремих осіб, а масову народну оцінку, народну мудрість, що має повчальне значення.

Походження іспанських прислів'їв – дуже спірне питання: вони прийшли в основному з арабсько-андалузької мови, яка, в свою чергу, бере свій початок зі східних джерел, але також з греко-римської спадщини і ретельно зберігаються в сільській місцевості, де приказки та прислів'я використовуються в повсякденному житті, як поради і попередження, перед обличчям різних ситуацій.

Таким чином, прислів'я та приказки привертають увагу дослідників вже не одне століття. Спочатку вони вивчалися в етнографічному і літературознавчому плані, як фольклорні твори, склалися словники і збірники народних прислів'їв, приказок, притч, загадок, повір'їв. З середини ХХ століття прислів'я і приказки стають об'єктом лінгвістичних досліджень. Наприклад, іспанський дослідник прислів'їв Хуліо Асерете в передмові до своєї збірки прислів'їв "Los refranes españoles" називав їх мудрістю, філософією короткого вислову ( "*viejísima sabiduría*", "*la filosofía de la frase breve*"). Саме ж іспанське прислів'я стверджує "*cien refranes – cien verdades*" (сто прислів'їв – сто істин) [Acerete Julio 1967].

У сучасній іспанській мові межа між прислів'ями та приказками практично стерлася, тому дані поняття часто вживаються і позначаються як синоніми навіть в роботах деяких лексикографів і дослідників в області пареміології. Як зауважує Хорхе Мартінес Монторо, різні фразеологічні явища в іспанській лінгвістиці нерідко позначаються під одним і тим же терміном або, навпаки, одне явище може носити різні назви посилення. А більш-менш дані явища класифікує і описує Хуліо Касарес, від робіт якого і відштовхуються багато сучасних іспанських лінгвістів [Martínez Montoro 2002].

В цілому, в іспанській фразеології виділяють три ключових поняття: «*la frase proverbial*» (приказка), «*el refrán*» (прислів'я) і «*la locución*» (стійке словосполучення або мовний зворот).

В першу чергу розберемо останнє поняття, оскільки воно найбільш відрізняється від перших двох в смисловому і синтаксичному плані, хоча і зараховується іноді в розряд приказок.

«*La locución*» визначається як стійке поєднання двох або більше слів, які найчастіше функціонують як елементи речення і замінюють будь-яку частину мови (іменник, прикметник, дієслово або прислівник). Окремо дані мовні звороти вживаються рідко. Наприклад, в дану категорію можна віднести такі стійкі поєднання, як «*ir a lo suyo*» (бути собі на умі), «*ser uña y carne*» (бути не розлий вода), «*como si tal cosa*» (як ні в чому не бувало) або «*ni fu ni fa*» (ні риба ні м'ясо). При цьому найчастіше стійкі словосполучення використовуються в розмовній мові. Для наочності наведемо як приклад речення з останнім словосполученням (ni fu ni fa): «*Yo de química, ni fu ni fa*» – Я в хімії, ні риба ні м'ясо.

На відміну від стійких словосполучень, приказка, скоріше, є стійким виразом і частіше є самостійним елементом, та не входить до складу конкретного речення в ролі заміни частини мови, а лише доповнює його зміст. І якщо стійке словосполучення описує певні речі, якість або стан, то приказка - типове явище або часто повторювана ситуація. Можна подивитися

на це і з іншого боку: якщо стійке словосполучення має сенс лише у вузькому контексті фрази або речення, то приказка – в екстралінгвістичному контексті розмови або окремому невеликому текстовому уривку. В якості прикладу можна привести вираз «*el diablo haciendo hostias*», яке використовується, коли говорять про людину, яка намагається здаватися краще, ніж він є у реальному житті. Не важко помітити, що даний вираз може бути окремим реченням та синтаксично автономним. Що стосується прислів'їв, то ступінь їх автономності ще більш висока, а самі вони представляють собою самостійні висловлювання, які несуть конкретну думку (мудрість, повчання і т. д.). З цієї причини прислів'я можуть використовуватися поза будь-якого контексту.

Виходить, що приказки та стійкі словосполучення є популярними виразами, які використовуються в розмовній мові і по своїм загальним вживання формалізовані, в той час як прислів'я є більш самостійними та автономними фразеологічними одиницями з певної укладеної в них «мораллю».

Таким чином, прислів'я та приказки в іспанській лінгвістиці розмежовуються переважно по синтаксичним і прагматичним ознакам. Однак на даний момент межа між даними поняттями недостатньо чітка, а тому багато авторів зараховують їх до одного явищу.

В іспанському мовознавстві дослідження прислів'їв та приказок обмежується, в основному, вивченням етимології тих чи інших виразів і створенням різного роду фразеологічних збірок. Теоретичні зауваження і коментарі, що стосуються пареміологічних одиниць, зустрічаються, як правило, в передмовах до словників. Серед теоретичних досліджень з іспанської пареміології можна назвати роботу Х.М Сбарбі «Монографія про прислів'я, крилаті вислови та приказки іспанської мови» та книгу Х. Севільї Муньос та Х. Кантери «декількох слів досить, життя та міжкультурне значення прислів'я». Наприклад, у 1993 році в Іспанії був створений журнал "Paremia", метою якого є публікація наукових статей, присвячених вивченню

різних аспектів прислів'їв і приказок як іспанської, так і інших мов. З цим журналом лінгвісти пов'язують великі надії на розвиток пареміології в Іспанії [Sevilla Muñoz 2002, p. 14].

Лінгвістичний підхід до паремій став переважати в науці лише в останні десятиліття, до цього часу пареміографія оспівувала прислів'я як самотній прояв народної мудрості і не приділяла достатньої уваги їх мовним особливостям.

Яскравим прикладом іспанської спадщини є *Refranero multilingüe*, багатомовний словник прислів'їв та приказок, вихідною мовою для якого є іспанська. Словник був задуманий Х. Муньос Севільєю і М.Т. Сурдо Руїс Аюкар як багатомовна база даних, в якій іспанські прислів'я та приказки даються з перекладом на різні мови і представляються як велика частина багатого проverbs'яльного національного простору кожної з розглянутих мов у всієї різноманітності варіантів, синонімів, антонімів і гіперонімів. У мікроструктуру словника входить також вказівка на типологію паремії і можливість пошуку по ключовому слову (для іспанської частини), тлумачення значення, лексичний і культурологічний коментар, індекс частотності, відсилання до основних джерел і контексти, що ілюструють використання цих паремій в художній літературі і сучасній публіцистиці. Сьогодні крім усіх мов Іберійського півострова (іспанської, каталанської, галісійської, баскської та португальської) в словнику представлені основні сучасні європейські мови (англійська, німецька, французька, італійська, російська, польська, румунська, угорська і новогрецька), а також старогрецька, латинська та арабська [Refranero multilingüe 28.09.2020]. Російськомовна частина *Refranero multilingüe* створюється спільними зусиллями викладача університету Саламанки Хосефіни Веласко Менендес та Ніколаєвою Юлією, лінгвістом та науковим дослідником, автором багатьох робіт з пареміографії.

В інтерв'ю, даному в 2011 р. міжнародному журналу «Паремія», В.М.Мокієнко окреслив основні труднощі, з якими стикаються сьогодні

укладачі фразеологічних і пареміологічних словників: критерії відбору словника, облік і відображення активного / пасивного характеру фразеологізмів та паремій, і, нарешті, найголовніше – вироблення системи вказівок, що дають користувачеві вичерпну і достовірну інформацію про стилістичні конотації, дискурсивні особливості, семантичні, граматичні обмеження в реальному мовленні, а також про походження, частотність, та варіанти цих мовних одиниць.

Таким чином, можна зробити висновок, що комплексне вивчення прислів'їв та приказок як об'єкта лінгвістичного дослідження є актуальним. У мовній свідомості носіїв мови прислів'я та приказки багато важать, так як дозволяють проникнути в національно – культурні особливості мовної картини світу нації. Саме всебічне вивчення паремій дасть можливість розуміння специфіки іспанської ментальності та культури. Підводячи підсумки всього вищесказаного, можна відзначити, що багатство саме іспанського пареміологічного фонду відкриває широкі перспективи для подальшого вивчення прислів'їв та приказок. У наступному підрозділі ми зосередимо увагу на проблемі модифікації прислів'їв, адже в даний час увагу лінгвістів привертає і проблема варіативності прислів'їв та приказок. Це питання ще недостатньо вивчено і викликає багато суперечок.

### 1.3 Проблема модифікації прислів'їв

Мова як функціональна система знаходиться в стані постійного руху. Неминучим наслідком еволюції, закономірним проявом змін які в ньому відбуваються, однією з фундаментальних його властивостей є притаманна йому варіативність мовних одиниць.

Здатність до варіювання як органічна властивість мови робить її функціонально гнучкою та пластичною. Під варіативністю в сучасному

тлумаченні цієї категорії розуміється існування, принаймні, двох модифікацій однієї і тієї ж мовної одиниці (фонеми, морфеми, лексеми, конструкції, семантичного комплексу). Структурно обумовлене варіювання спостерігається на всіх рівнях мовної системи. В процесі функціонування мови варіативність зазвичай зростає як за рахунок нейтралізації окремих системних опозицій, так і за рахунок прагматично обумовленого варіювання мовних одиниць. Отже, варіативність в широкому сенсі позначає будь-яку мінливість, модифікацію. У вузькому сенсі, на думку Солнцева, варіативність визначається як «характеристика способу існування і функціонування одиниць мови в синхронії» [Солнцев 1971, с. 31-32].

Як свідчать факти, багато прислів'їв та приказок побутують в різних варіантах. При цьому деякі варіанти не зареєстровані ні в одній збірці. Ось чому не завжди легко обмежити загальнонародний варіант від індивідуально-авторського.

Вихідним в пареміології вважається теза про те, що прислів'я володіє замкнутою формою кліше, тобто не змінюється і не доповнюється в мові (Г.Л. Пермяков). Велика кількість вчених взяло в якості вихідного положення при вивченні прислів'їв це твердження (Н. Барлі, М.М. Пазяк, З.К. Тарланов і ін.). Визначення замкнутих та незамкнутих кліше виявилось вельми продуктивним: без усвідомлення замкнутості кліше неможливо було б описати закономірності видозмін тексту.

В останні роки активно ведеться дослідження модифікацій та трансформацій прислів'їв, але до сих пір не була достатньо чітко сформульована коригувальна теза про те, що замкнутість прислів'я – відносна.

Проблема фразеологічної варіативності – це надзвичайно складне явище, тому що фразеологічна одиниця являє собою таку структуру, в якій те що означає представлено специфічно вжитими словами, або лексичними компонентами. Цей факт веде до різноманітності варіативності в сфері фразеологічних одиниць, оскільки дозволяє їм поєднувати в собі всі види

варіативності, властиві фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному та семантичному рівнях аналізу.

Мода останніх років навмисно спотворювати традиційні види паремій і тим самим формувати нові вирази зводить похідну і новостворену зі старої моделі паремію на дещо інший рівень. Новостворені, видозмінені вираження мають нетрадиційну структуру, а також специфічний набір функцій, що значно відрізняється від тих, які прийнято асоціювати зі звичним текстом. Сучасні пареміологи вже не перше десятиліття роблять спроби систематизації способів трансформації прислів'їв. На сьогоднішній день існують різні класифікації перетворень і трансформацій прислів'їв, так, наприклад, класифікації Є.К. Миколаєва (2003), Х. Вальтера і В.М. Мокієнко (2005). Найбільш поширеною є класифікація прислівникових трансформів Х.Вальтера і В.М. Мокієнко, яка заснована на комплексі семантичних, структурно-семантичних та структурних ознак прислів'їв. Автори виділяють наступні трансформації:

1) **Семантичні трансформації.** Це прислівникові трансформи, які утворились за рахунок часткової буквалізації (*“A las diez, en la cama estás”* – говорить мама своїй дитині о 9 годині вечора, адже цей вираз не перекладається дослівно «о 10 годині...», він перекладається, як «Хто рано лягає, той рано встає»; повної буквалізації переносного значення вихідного прислів'я (*“Pero como muestra mi espejo, las apariencias engañan.”* – Але як доводить моє дзеркало, зовнішність буває оманлива.); а також шляхом зміни комунікативного типу висловлювання найчастіше це перехід ствердження в питання (*¿Escoba nueva bien barre?* – питання про ситуацію на підприємстві, де змінилося керівництво).

Що стосується семантичної класифікації модифікованих прислів'їв, то О.Н. Антонова говорить про те, що «при створенні антиприслів'їв автори використовують такі прийоми: розширення, заміну та повтор. Розширення складу прислів'я є одним з найчастіше використовуваних способів трансформації паремій» [Антонова 2011, с. 68]. Н.В. Халікова вважає, що

фразеологічне розширення – «це, перш за все змінні мовні компоненти фразеологічного складу, які утворюють варіант, не порушуючи фразеологічної цілісності фразеологізму» [Халікова 1997, с. 76]. Додавання компонентів можливо в будь-якій частині фразеологізму – на початку, в кінці або в середині. «При додаванні компонентів відбувається прирощення смислу, та саме доданий компонент бере на себе основне емоційне та експресивне навантаження, оскільки завдяки своїй новизні і несподіванці він не прогнозується читачем і тому звертає на себе більше уваги» [Антонова 2011, с. 69].

Заміна компонента – це «прийом трансформації, що дозволяє виявити потенційні функціональні властивості паремій» [Антонова 2011, с. 69]. «До цього типу відносять заміну форм слова, заміну частин мови, заміну членів речення, синтаксичні заміни в складному реченні, а також об'єднання речень і членування речень». При заміні одного компонента значення всієї одиниці в цілому може змінюватись як в стилістичному, так і в семантичному плані.

Повтор – це «повне або часткове повторення кореня, основи або цілого слова як спосіб творення слів, описових форм, фразеологічних одиниць». Слова повторюються для того, щоб акцентувати на них увагу читача, тобто посилити їх роль з метою своєрідної прикраси мови, в якості одного з видів художнього прийому.

**2) Структурні трансформації.** Наш матеріал дозволив виявити наступні типи структурних трансформацій прислів'їв: а) заміну одного компоненту словом, не синонімічним вихідному (“*Al que madruga, Dios lo arruga*” – “*A quien madruga, Dios le ayuda*”); б) заміну кількох компонентів в складі прислів'я словами, не синонімічними вихідним (“*Muerto el perro se acabó la rabia*” – “*Muerto el pollo se acabó la peste*”); розширення компонентного складу за рахунок додавання одного або декількох компонентів (“*El amor es ciego pero los vecinos no*” – “*El amor es ciego*”) [RAE 22.07.20].

Згідно структурної класифікації С.Г. Тер-Минасової, сучасні модифіковані прислів'я (або антиприслів'я) підрозділяються на наступні



структурні типи. Перший, найбільш поширений спосіб відбувається за рахунок надбудови, або збільшення компонентного складу, в якій до первісного варіанта в його повному вигляді додається, нарощується ще одне судження. Другий вид трансформації характеризується відсіканням частини прислів'я та додаванням до неї нового судження. Третій вид – об'єднання двох різних скорочених прислів'їв в одне нове, але з іншим, часто з іронічним змістом. Зміна прислів'я, при якій відбувається підміна слів, породжує ігровий характер і майже завжди має розважальну функцію. Четвертий тип деформації здійснюється заміною та підстановкою лексичних компонентів, що супроводжується грою співзвуччя, каламбуром [Тер-Мінасова 2000, с. 131-132].

3) **структурно-семантичні трансформації** прислів'їв та їх структурні підтипи (розглядаються смислові перетворення, пов'язані зі зміною лексичного складу і / або граматичної форми прислів'я):

а) Найбільш продуктивними структурними підтипами даного виду трансформацій прислів'їв можна вважати розширення компонентного складу (експлікація). Нами виявлено дві найбільш активні структурні зміни: введення в вихідне прислів'я одиничного компонента (“*A caballo dado, no le mires el diente*” – “*A caballo dado, no le mires el diente si ha cerrado*” [Gonzalo Correas]); введення в вихідне прислів'я нової предикативної частини (“*Amor con amor se paga*” – “*Amor con amor se paga, lo demás con dinero*”) [RAE 23.07.20].

Дані перетворення призводять до утворення нового переносного значення трансформа, часто протилежного вихідному, конкретизації значення вихідної одиниці в залежності від сфери застосування, до створення паремії-трансформа з новим прямим значенням, до нової семантичної інтерпретації вихідних прислів'їв і подальшого розвитку їх значення в цьому новому напрямку.

б) Імплікація. Прагнення до економії мовних засобів, пошук нових експресивних можливостей – основні причини скорочення компонентного

складу прислів'їв (*“El que calla, otorga”* – *“Quien calla, otorga”*; *“A buen entendedor, pocas palabras bastan”* – *“A buen entendedor, pocas palabras”* [Santillana 04.07.20]; *“Mal de muchos, consuelo de tontos”* – *“Mal de muchos, consuelo es”* [Sbarbi 1980]).

в) Заміни компонентів (*“El hombre propone y Dios dispone”* – *“El hombre propone, y la mujer dispone”*; *“No hay gorrino que no sea escrupuloso”* – *“No hay sucia que no sea asquerosa”*).

г) Комбіновані структурно-семантичні трансформації. В результаті таких трансформацій відбувається використання декількох трансформаційних прийомів одночасно, відбувається заміна компонентів і розширення компонентного складу прислів'я (*“No hay quince años feos”* – *“No hay veinte años feos, ni cuarenta hermosos”*); заміна компонентів і скорочення компонентного складу (*“Cría cuervos, y te sacarán los ojos”* – *Cría cuervos, tendrás cuervitos*). Такі перетворення призводять до конкретизації значення, вузької ситуативної прив'язці трансформованого прислів'я або до утворення трансформа з новим прямим значенням.

д) Контамінація являє собою об'єднання частин двох абсолютно різних за змістом, а нерідко і структурі паремій [Вальтер, Мокієнко 2005].

Той факт, що контекст може впливати на семантику прислів'я, не порушуючи при цьому його структуру, дозволяє поряд зі структурно-семантичними трансформаціями виділяти і семантичні трансформації, які в лінгвістичній літературі позначаються різними термінами: каламбурне обігрування, синтез двох значень, розкладання, модифікація, актуалізація внутрішньої форми прислів'я, подвійна актуалізація, двуплановість.

Оскільки основним завданням у цьому підрозділі є виявлення проблеми модифікації прислів'їв у газетно-публіцистичному дискурсі, відтак в даній роботі, ми будемо розглядати трансформації прислів'їв в іспанській пресі.

У пресі прислів'я нерідко зазнають різні зміни. Мотивом авторських маніпуляцій з прислів'ями не завжди виступає прагнення уникнути повторень. У сучасній іспанській публіцистиці активно використовуються

прислів'я, як в «класичній», так і в модифікованій формі. Модифіковані прислів'я – це засіб створення емоційності у викладі матеріалу, вираз оцінки інформації, залучення уваги читача до інформаційного матеріалу. У мовознавстві існують різні позначення для модифікованих прислів'їв: Е.Н.Савіна [Савіна 1984] називає їх «трансформаціями», Е.М. Берегівська [Берегівська 2001, с. 23] позначає «квазіприслів'ями». У 2005 р. в Санкт-Петербурзі з'явився збірник модифікованих прислів'їв, запропонований Х.Вальтером і В.М. Мокієнко під назвою «Антиприслів'я російського народу». Термін «антиприслів'я» автори пояснюють як кальку з німецького *Antisprichwörter* (В. Мідер) [Mieder 2000]. С.І. Гнедаш називає їх «Провербіальними трансформантами» [Гнедаш 2005]. Е.В. Вельмезова пропонує термін «Нові російські прислів'я» [Вельмезова 2006].

Говорячи про різні модифікації, С.І. Гнедаш [Гнедаш 2005] пропонує розрізнити два поняття – «провербіальна варіація» і «провербіальна трансформація» і розглядає кілька варіантів одного прислів'я. Під терміном «провербіальна одиниця» автор розуміє прислів'я, приказки, авторські вислови – сентенції, афоризми, максими, крилаті фрази. Наведемо подібні приклади з іспанської мови:

- a) Ojo por ojo, diente por diente.
- b) Ojo por ojo, nariz por nariz.
- c) Ojo por ojo: todos ciegos.
- d) Ojo por ojo, y todo el mundo quedará ciego.

Отже, незважаючи на однакову синтаксичну структуру, варіантами одного прислів'я можна назвати лише перші два. Приклади А і В лексично аналогічні один одному, а вираження С і D є трансформантами, т. к. в даному випадку ми маємо справу з іншим лексичним наповненням та з іншим смисловим забарвленням.

В результаті проведеного аналізу варіативності структури та семантики прислів'їв, було виявлено наступні трансформації: семантичні трансформації, структурні трансформації, та структурно-семантичні трансформації

(розширення компонентного складу (експлікація), імплікація, заміни компонентів, комбіновані структурно-семантичні трансформації, контамінація). В наступному розділі ми розглянемо поняття публіцистичного дискурсу та його особливості.

#### 1.4 Поняття публіцистичного дискурсу та його особливості

Розглядаючи як об'єкт дослідження проблематику модифікації прислів'їв, які досліджуються на матеріалі публіцистичного дискурсу, ми вважаємо доцільним зупинитися на аналізі дефініції «дискурс». З огляду на те, що даний термін міцно увійшов в понятійний апарат багатьох дисциплін, таких як лінгвістика, психолінгвістика, соціолінгвістика, літературознавство, етнографія, філософія та ін., що мають принципово різні предмети дослідження, існує безліч визначень дискурсу, в той час як до сих пір не було розроблено чіткого та всеосяжного формулювання.

Різні етимологічні словники (наприклад, Oxford Etymology Dictionary, Diccionario Etimológico de la Lengua Española та ін.) вказують, що коріння дефініції «дискурс» сходять до латинського «discursus» – «розумне мислення», яке, в свою чергу, походить від «discurrere», що означає «бігати туди-сюди». Перші ж спроби дати наукове визначення даного концепту були зроблені в XIX столітті, майже століття до того, як теорія дискурсу почала складатися в окрему дисципліну в 60-х роках XX століття. Наприклад, словник Якоба Вільгельма Грима «Deutsches Woerterbuch" 1860 року пропонує наступні полісемічні визначення терміна «дискурс»: 1) діалог, бесіда; 2) мова, лекція [цит. за Хурматуліним 2009, с. 32], в той час як у французькій мові «discours» вживалося для позначення діалогічного мовлення.

Вперше термін «дискурс» був введений в наукову теорію лінгвістики тексту американським дослідником З. Харрісом в 1952 році [Harris 1952, p.30]. Так, Харріс запропонував досить лаконічне трактування, розуміючи під дискурсом «Послідовність пропозицій, виголошених або написаних однією або декількома людьми в певній ситуації» [Harris 1952, p. 3].

У науковій літературі можна зустріти різні визначення дискурсу. Е.Бенвеніст (1974) розглядає дискурс як «функціонування мови в живому спілкуванні», П. Серіо (1985) визначає дискурс як «одиницю, яка за розміром перевершує фразу, вислів в глобальному сенсі», Т. ван Дейк (1989) вважає дискурс важливою складовою культурної взаємодії, риси якої проявляються на рівні макроструктур.

На нашу думку, при всьому різноманітті визначень терміна дискурс в сучасній лінгвістиці ключове значення має той факт, що більшість вчених акцентує увагу на ситуації спілкування як необхідну умову появи вербального або невербального тексту. Проведене нами дослідження актуальних теоретичних джерел дозволяє зробити висновки, що комунікативна подія є необхідною умовою породження дискурсу. Однак в той же час, з нашої точки зору, слід погодитися з У. Чейфом в тому, що «дискурс многосторонній, і досить очевидна обмеженість будь-яких спроб відбити його моделювання, звивши дискурс до одного або двох вимірів ...» [цит. по Бахтін 1986, с. 334].

Іспанська лінгвістична школа яка включає в себе таких її найвизначніших представників, як М. Кріадо де Валь, М. Секо, А.-М. Вігара Таусте, Л. Кортес Родрігес, М. Касадо Веларде, Ж.І. Ернандо Куадрато, А.Гомес Бріс, а також їх учнів і послідовників, накопичила значний досвід в області дискурсивних досліджень. У той же час, незважаючи на очевидні досягнення в цій галузі (роботи порівняльного характеру, що аналізують відмінності різних видів дискурсу, відмінності в національних варіантах дискурсу, вивчення окремих його аспектів), дослідження майже не виходять за рамки пошуку універсальних або відмінних рис дискурсів різних типів.

Іспанська лінгвістика у визначенні дискурсу часто фіксує увагу на досить розрізнених аспектах: змістовному (предмет комунікації), формальному (процес комунікації з позиції її організації, форми, граматичної заданості і т.д.). Розглянемо значення слова «дискурс», який дає «Сучасний іспансько-російський словник», де поєднуються ідеї реальності і потенції, змісту і форми: «discurso» – (1) мова, дар мови; (2) мова, виступ; (3) грам. пропозиція; (4) проміжок часу. Як бачимо, дискурс трактується і як мова, зосереджена на предметі розмови в його розвитку, і як текст в його чітко заданій жанровій репрезентації, підлеглий правилам формального характеру.

Таким чином, розглядаючи дискурс як широке родове поняття по відношенню до понять «мова», «текст», «діалог», і проаналізувавши різні підходи до визначення дискурсу, ми вважаємо доцільним в цьому дослідженні спиратися на визначення дискурсу, дане Н.Д. Арутюною, що трактує його як «сукупність мовних творів, об'єднаних семантичними, комунікативними, функціонально-цільовими та іншими відносинами» [Арутюнова 1999, с. 67].

Як ми зазначили вище, поняття дискурсу в сучасній лінгвістиці є, з точки зору ряду вчених, одним з найбільш широких. Термін «дискурс» вже давно вийшов за межі власне наукового мовознавства та опинився практично в руках «широкої публіки», в тому числі і журналістів, та став використовуватися по відношенню до найрізноманітніших сфер людської діяльності (газетно-публіцистичний дискурс, постмодерністський, політичний дискурс та ін.) [Кашкін 2005, с. 337]. Таким чином, сучасна лінгвістика звертається до будь-якого мовного матеріалу як частини певного дискурсу. В цьому випадку тексти, що функціонують в ЗМІ, не є винятком, оскільки становлять газетно-публіцистичний дискурс певного змісту, зі своїми правилами мовної поведінки і інтертекстуальними зв'язками [Черепанова 2007, с. 3].

Необхідно відзначити, що поняття «публіцистичний текст» та «публіцистичний дискурс» в науковій літературі ототожнюються, так як

публіцистичний текст дискурсивен за своєю природою. Він «виступає як комунікативна подія, центр процесу текстотворення», що є ознакою дискурсивності, та «як жоден інший текст відповідає одному з важливих параметрів дискурсивності, – заглибленості в життя» [Щелкунова 2004, с. 123-124]. Такої ж точки зору дотримуються М.А. Корміліцин та О.Б.Сиротініна, стверджуючи, що «на перший план в текстах ЗМІ виходить їх зв'язок з життям, тобто це теж дискурси, оскільки вони опираються на життя, відомі адресату особи, події сьогоденного дня» [Корміліцина, Сиротініна 2011, с. 35].

В рамках публіцистичного дискурсу виділяється газетно-публіцистичний дискурс (Т.В. Чернишова, М.Н. Кожина, В.І. Коньков, Г.Я.Солганик). Мова газети як самостійне явище була осмислена ще в 20-і роки ХХ століття, а згодом «як частина публіцистичного стилю міцно зайняла своє місце у функціональній стилістиці будь-якої мови» [Коньков 2004, с. 8]. Г.Я. Солганик вважає більш доречним виділення не публіцистичного, а газетно-публіцистичного стилю, «що включає в себе мову газет, телебачення, радіо, суспільно-політичних журналів, відозв, доповідей, виступів та бесід на суспільно-політичні теми» [Солганик 2006, с. 63].

В першу чергу, мета публіцистичного тексту, як і будь-якого іншого – повідомити нові відомості. Різновидів таких текстів багато: короткі інформаційні повідомлення (замітки), тематичні статті, оголошення, інтерв'ю. Так само існує дещо інший вигляд публіцистичного тексту – есе, або аналітична публіцистика. Мета цих текстів не тільки донести інформацію, скільки донести судження про цю інформацію. Крім донесення інформації у даних текстів є ще одна мета – впливати на читача. Тому у будь-якого суспільно-політичного видання є загальний стиль, ідеологія, тематична спрямованість.

Часто метою публіцистичного дискурсу є не тільки інформування адресата, а й формування у останнього особливого роду мислення, необхідного для вирішення поставленого зверху завдання, як то: спонукати

взяти активну участь в підтримці на виборах, переконати підтримувати конкурентів, непомітно підвести до більш-менш критичного погляду на будь-яку подію. Публіцистичний дискурс стає інформаційно-маніпулятивним. Незалежно від того, яка мета визнана первинною – інформувати або маніпулювати, дискурс не втрачає своєї цілісності, він вирішує вторинні комунікативні завдання і з цією метою відповідно організований, пов'язаний не тільки з власне мовними, а й культурними факторами.

Газетно-публіцистичний дискурс як комунікативне середовище, що постійно розвивається, на думку вчених, є одним з найбільш складних понять сучасних гуманітарних досліджень, яке найменш піддається чіткому визначенню. Його сутність можна характеризувати як зв'язний мас-медійний текст в сукупності з інтралінгвістичними і екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами. Таким чином, з мовної точки зору, ГПД «поєднує в собі сам текст як ізольований вербалізований результат мови та контекст, в якому він функціонує, – ситуативний та культурний» [Нікітіна 2006, с. 2]. У той же час, ГПД вносить вклад і в культурну специфіку часу. Як наголошується в зв'язку з цим в дослідженнях А. Моль [Моль 2005], «в сьогоdnішніх умовах ЗМІ фактично контролюють всю людську культуру, пропускаючи її через свої фільтри, виділяють окремі елементи із загальної маси культурних явищ і, надаючи їм особливої ваги, підвищуючи цінність однієї ідеї, знецінюючи іншу, поляризуючи, таким чином, все поле культури ...» [Моль 2005, с. 21]. При цьому та інформація, яка не потрапила на сторінки масової комунікації, в наш час майже не впливає на розвиток суспільства.

Лексика публіцистичного стилю відрізняється тематичним різноманіттям і стилістичним багатством. Тут широко представлена загальноповживана, нейтральна лексика та фразеологія, а також книжкова і розмовна. Вибір словесного матеріалу визначається темою, при обговоренні суспільно-політичних проблем знаходять застосування такі слова, як приватизація (*privatizaci3n*, *privatization*), кооператор (*cooperador* /



cooperativista, cooperador); маркетинг, бізнес та менеджмент (marketing, management, business – у даному випадку використовуються в іспанській пресі як англіцизми), біржа (bolsa, exchange), демократія (democracía, democratization), гласність (publicidad, publicity), капіталізм (capitalismo, capitalism); при вирішенні питань повсякденному житті – інші: пенсія (pensión, pension), зарплата (salario, salary), безробіття (desempleo, unemployment), рівень життя (nivel de vida, standard of living), народжуваність (natalidad, fertility) і т.д.

На загальному нейтральному фоні звертають на себе увагу оціночні лексико-фразеологічні засоби. У їх числі можна зустріти не тільки розмовно-просторічні слова та вирази, а й книжкові. Публіцисти часто використовують терміни в образному значенні. Наведемо приклади з іспанської преси: *ronda de negociaciones* (раунд переговорів), *espectáculo político o farsa política* (політичний фарс), *una parodia de democracia* (пародія на демократію), *recta final* (фінішна пряма), *línea de fuego* (лінія вогню), що не виключає, однак, їх вживання в точному значенні у відповідному контексті.

Газетно-публіцистичний стиль характеризує також стройова лексика [Солганік 2006, с. 94]. Це слова, які формують склад мови, які беруть участь у створенні характерних газетних оборотів, газетно-публіцистичних кліше. Якщо газетні оціночні слова пов'язані з виразом функції газетно-публіцистичного стилю, то стройові слова виконують перш за все інформативну функцію. Вони характеризуються високою частотою, регулярністю вживання. Призначення цих оборотів – типізація, стандартизація газетної мови, що дозволяє легко та швидко оформити будь-яке газетне повідомлення (*un ambiente/clima cordial* – атмосфера сердечності, *clima político* – політичний клімат, *la cuestión de Irán* – іранське питання; *las acciones de paz* – акція миру; *un proceso de integración / camino de las reformas / vía pacífica* – курс інтеграції, реформ, мирний курс).

Для публіцистичного стилю характерне поєднання контрастних за стилістичним забарвленням слів: в ньому використовується лексика

книжкова та розмовна, висока та низька. Однак звернення до різнопланової лексики та фразеології залежить від жанру і має бути підпорядковане принципу естетичної доцільності.

В наступному підрозділі, ми розглянемо мову сучасних іспанських ЗМІ, а також визначимо, які особливості має сучасний газетно-публіцистичний дискурс Іспанії.

### 1.5 Сучасний газетно-публіцистичний дискурс Іспанії

Іспанські лінгвісти М. Alvar [Alvar 1987, 1995], Lázaro Carreter F. [Lázaro Carreter 1987, 1997, 2003], A. Grijelmo García [Grijelmo García 1998, 2000, 2004, 2012], F. Rodríguez González [Rodríguez González 1991], M. Fernández Lagunilla [Fernández Lagunilla 1999], J. Santiago Guervós [Santiago Guervós 1992], E.A. Núñez Cabezas та ін. в своїх дослідженнях використовують цілий ряд термінологічних позначень дискурсивної практики журналістів та політиків. Поряд з синонімічними термінами *discurso periodístico/ lenguaje periodístico*, *discurso político/ lenguaje político* також використовуються такі лексеми, як *jerga*, *argot*, *lenguaje sectorial/especial*.

Проведений нами аналіз словникових дефініцій показав, що ці поняття дуже близькі за змістом та реалізують загальне значення «спеціальний функціональний різновид мови, пов'язаний з тим чи іншим видом професійної діяльності» [DLE 2001].

У свою чергу, газетно-публіцистичний дискурс (ГПД) розглядається іспанськими дослідниками як особлива форма комунікації, спрямована на поширення суспільно значимої інформації, а також думок, оцінок, суджень через канали ЗМІ. Мовні особливості, властиві іспанському ГПД, обмежуються рамками чотирьох основних функціональних стилів, які

служать свого роду дискурсивними кордонами. На думку академіка Фернандо Ласаро Карретера (Fernando Lázaro Carreter) до них відносяться художній (Literario), канцелярський (administrativo), розмовний (vulgar, oral) стилі і так звана «мова політиків» (el hablar de los políticos), які разом складають особливу комунікативну мовну практику ГПД [Lázaro Carreter 1977].

Іспанський ГПД сформувався під дією цілого ряду чинників історичного, політичного, економічного, соціального, та, звичайно, власне мовного характеру. Відправною точкою в історії сучасного іспанського ГПД став перехід Іспанії від політичної диктатури Ф. Франко до демократії, досягнення якої закріпила Конституція 1978 року. Формування та розвиток держави автономій, глибинні перетворення, що без перебільшення торкнулися усіх областей іспанського життя, знаходять своє відображення на сторінках газет та журналів, в телебаченні та радіопрограмах, а з появою нових інформаційних технологій, в інтернеті.

З урахуванням вищенаведеного, доцільно розглянути мову сучасних іспанських ЗМІ.

Як зазначає Н.М. Фірсова, в Іспанії в останні десятиліття відзначається найпотужніший розвиток засобів масової інформації та комунікації поряд з поступовим забуттям художньої літератури; абсолютизація функції впливу; небувале зростання рекламних текстів. Усні ЗМІ стали основним каналом залучення до інформації [Фірсова 2007, с. 86]. На думку лінгвіста, колишні суворі моральні устої різко похитнулися; спостерігається зниження культури; розкутість (в першу чергу серед молоді), яка нерідко межує з розбещеністю. Стався зсув в розумінні еталону «хорошої, цензурної» мови. Яскраво виражена орієнтація на емоційно-експресивне сприйняття дійсності [Фірсова 2007, с. 107].

Як відомо, іспанцям, в силу їх гіперемоційності, притаманне високочастотне вживання експресивної лексики, прикрашеної як мельоративною, так і пейоративною тональністю. В останні десятиліття різко

зросло (серед усіх соціальних верств населення) використання в розмовній мові (в першу чергу серед молоді) інвективних лексичних одиниць, а також численних формул образ, маркованих вульгарним експресивним забарвленням [Виноградов 2003, с. 3].

Все це, безумовно, відбивається на мові текстів преси.

Так, наприклад, усічені лексичні одиниці характерні не тільки для розмовної мови молоді, вони включаються і в газетний матеріал, нерідко в рекламні тексти та тексти оголошень: “¿Y si los jóvenes optan por un móvil reacondicionado?” [El País 01.10.2019]. “Esperando el bus escolar para ir a cobrar la pensión” [El País 15.09.2018].

Вступ Іспанії в Європейський союз знайшло, зокрема, відображення в словотворчих неологізмах. Так, в сучасній іспанській пресі узуальні складні слова, що включають компонент *euro*: *eurodiputado* (євродепутат), *eurocomisión* (Єврокомісія), *euromercado* (європейський ринок), *eurovisión* (євробачення), *erocomisaría* (європейський комісаріат), etc.: “La Fiscalía belga responde al juez Llarena que le envíe la nueva euroorden contra Puigdemont traducida” [El Mundo 15.10.2019]. “Borrell recibe el visto bueno de los eurodiputados para ser el jefe de la diplomacia de la UE” [ABC 08.10.2019]

Як вже зазначалось, англіцизми широко представлені в різних сферах комунікації: в газетних, рекламних текстах, зокрема: “Peligros de fichar a un ‘influencer’” [El País 26.08.2018]. “El marketing llega a uno de los últimos «santuarios» del fútbol” [ABC 08.10.2019]. “La IE Business School, primera en el ranking mundial QS de escuelas de negocio” [ABC 26.06.2019].

Отже, мова текстів іспанських ЗМІ проходить через еволюціонування мовних стандартів: відзначається зниження мовної планки. Відбувається потужний приплив розмовних засобів комунікації. Йдеться про вживання в ЗМІ варваризмів, жаргонізмів, вульгаризмів, англіцизмів.

## РОЗДІЛ 2

### МОДИФІКАЦІЇ ІСПАНОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

#### 2.1 Роль прислів'їв в іспанському публіцистичному дискурсі

Газетні тексти, як складова масової культури, неминуче зазнають впливу текстів культурної пам'яті, так званих, прецедентних текстів, вступаючи з ними в різноманітні зв'язки і переймаючи їх смисли. За кожним прецедентним текстом стоїть своя виняткова, система асоціацій, яка спливає в свідомості носіїв мови під час його прочитання [Вартанова 2005, с. 8]. У газетному дискурсі такими текстами є прислів'я та приказки.

Паремії для газетного тексту – помічники, з точки зору форми піднесення інформації, тобто ці фрази дуже лаконічно складаються, часто мають риму. Ця рима, злагодженість звучання, в свою чергу, відіграє дуже важливу роль для газетного тексту та є непохитним аргументом на захист того, про що йдеться, таким чином встановлюється непорушність і незаперечність вираження [Алефиренко 2009].

Оцінюючи роль прислів'їв в іспанському публіцистичному тексті, можна констатувати їх високе вживання в цих текстах. Частотність вживання прислів'їв залежить від функціональної заданості тексту, від його тематичного та ідейного сюжету і від його соціальної спрямованості. Давно вже підкреслювалося, що прислів'я найчастіше концентруються «в кульмінаційних місцях тексту, де соціальне напруження досягає максимального ступеня, в тих місцях, де потрібна максимальна мобілізація всіх емоційно-експресивних засобів».

Аналіз конкретних прикладів використання прислів'їв та приказок в текстах іспанської періодичної преси показав, що для них характерно вживання прислів'їв в так званих «сильних» позиціях, тобто в заголовку, на початку і в кінці статті, що здатне призвести до значного психологічного ефекту, викликаючи у читача ті асоціації, які були заплановані автором, і допомагаючи, таким чином, прийняти нав'язувану автором установку. За допомогою експресивних мовних засобів, зокрема, прислів'їв та приказок, поміщених в кульмінації та антикульмінації, автор прагне:

а) привернути увагу читача до матеріалу, що викладається;

Наприклад, заголовок статті «*“Ojos que no ven, corazón que no siente”*», *el original anuncio del Leganés por el coronavirus* [La Vanguardia 11.02.2020], в якій автор звертає увагу на те, що Мадридський футбольний клуб зробив онлайн-плакат, за допомогою якого він оголошує ігри, в які він грає вдома, і на цей раз показує зображення затемненої трибуни стадіону з наступним повідомленням: «Нема чого оголошувати. Без уболівальників це не футбол». Саме тому, автор використав це прислів'я в буквальному сенсі, яке відноситься до фанатів футболу: очі, що не бачать, серце не відчуває.

б) змусити читача прийняти певну точку зору;

Наприклад, наступна стаття, на сторінках електронного видання “La Vanguardia”, закінчується такими словами: «*“Veremos quién ríe el último. Ya vendrán a Barcelona”*», *soltó entre dientes Mirotic al concluir el partido. El montenegrino espera el desquite*». Цікаво, що раніше, в середині статті, автор використовує наступний підзаголовок: «*Buena parte del público calificó de “rata y tonto” a Mirotic, que dice: “Veremos quién ríe el último”*» [La Vanguardia 16.11.2019], таким чином прислів'я «хто сміється останнім» змусило читача прийняти точку зору про те, що переможцем залишається іспанський клуб «Barcelona»

в) створити і закріпити потрібні думки або стереотипи;

Наступний приклад пов'язаний із ситуацією в Каталонії. Заголовок статті в газеті «EL PAÍS» говорить: «*Tira la piedra, esconde la mano*» [El País

13.10.2019]. Мова йде про каталонського політика Кім Торра. Автор пише: «Чи є в Європі якийсь уряд, який закликає не підкорятися законам? Кіма Торра. Будь-яка інша державна влада в історії демократії, за винятком історичних змовників з Риму, Мадриду та Берліна, спиралася на своїх керівників? Найгірше політичне збочення – це піти проти того, що ви відстоюєте, змінити свій імператив, підірвати вашу легітимність». Автор статті закріплює думку про президента Женералітета Каталонії Кіма Торра, та акцентує увагу на тому, що зусилля Кіма Торра можуть одного разу закінчитися повстанням проти Женералітата, священного для більшості каталонців.

г) змусити змінити раніше сформовану думку або стереотип;

В наступному прикладі автор вже на початку статті привертає увагу читача за допомогою популярного прислів'я: «*Siempre se ha dicho que sobre gustos no hay nada escrito y que cada uno tiene los suyos. Y es cierto: hay personas que prefieren unas cosas para comer mientras que otros prefieren otras... y para los más exigentes están las tiendas gourmet, como Home Delicatessen*». Автор спробував змінити сформовану думку про те, що «у кожного різний смак», та запропонував (реклама) онлайн-магазин, в якому кожен знайде те, що йому до вподоби.

д) спонукати читача до певних дій або змусити його утриматися від тих чи інших дій;

Наступна стаття в газеті «EL PAÍS» також привертає увагу своїм заголовком: «*Mas vale tarde que nunca*» [El País 07.02.2013]. Автор спонукає іспанську молодь вчитися, тому що в країні спостерігається загострення проблеми безробіття серед молодих людей, причиною якої є недбале ставлення до освіти.

є) пробудити інтерес до статті, написаної на набридлу для читача тему.

Наприклад, назва статті в газеті «ABC»: «*El «toque Trump»: cuando sí es oro todo lo que reluce*» [ABC 15.07.2019], справді пробуджує інтерес читача до статті, але якщо подивитись коментарі, стає зрозумілим, що тема, пов'язана з

сім'єю американського президента (в даному випадку мова йде про те, що Трамп та його дружина спали на окремих ліжках) вже дуже набридла.

Прислів'я та приказки використовуються практично у всіх жанрах і розділах іспанської преси, хоча і в різному обсязі. Вживання приказкових висловів найбільш характерно для «об'ємних» жанрів (редакційні та аналітичні статті, огляди, рецензії) і для жанру інтерв'ю. Наприклад, в одному з інтерв'ю, президента Мексики Лопеса Обрадора, в його відповіді було використано прислів'я «*Tirar la piedra y esconder la mano*»: «*Ante esas acusaciones, López Obrador dijo que no quiere "tener pleito con nadie", pero defendió que él no está "acostumbrado a tirar la piedra y esconder la mano"*» [El País 13.10.2019]. Або, вислів президента народної партії Пабло Касада, використаний автором статті в газеті «ABC», який також включає в себе народне прислів'я: «*Prefiero pecar por exceso, porque es mejor prevenir que curar*» [ABC 24.03.2020]. Таким чином, мовці бажали привернути, в першу чергу, увагу слухачів та зробити своє мовлення більш експресивним.

Прислів'я та приказки широко використовуються також в рекламних текстах, наприклад, заголовок статті в газеті «¡QUÉ!», в якій рекламується готель: «*Dolce Hanoi Golden Lake: el hotel donde todo lo que reluce... es oro de verdad*» [¡Qué! 24.08.2020]. Набагато рідше прислів'я та приказки зустрічаються в коротких інформаційних жанрах і в жанрі оголошення.

Серед основних способів введення прислів'їв та приказок в текст іспанської статті найбільш дієвим є використання дієслів говоріння, лапок, курсиву, оскільки в цьому випадку підкреслюється посилення на авторитет «народної мудрості». Нерідкі випадки, коли автори газетних статей не просто посилаються на якесь прислів'я або приказку, але і розкривають етимологію виразу, наприклад, в наступній статті із заголовком «*Martes 13. ¿Qué tiene de malo?*», автор не просто приводить етимологію прислів'ю, але і перераховує синонімічні вислови, пов'язані з ним: «*"Martes, ni te cases ni te embarques"*, «*"Martes, de tu casa no te apartes"*, «*"Martes, ni gallina echas ni hija cases"*, «*"Martes, ni tela urdas, ni hija cases"*,



*“Martes, ni tu casa mudes, ni tu hija cases”, “Martes, ni hijo cases, ni cochino mates”, “El martes es día aciago, para los que caminan a pie, y para los que prenden”... Está claro que el refranero popular español intenta advertir desde la antigüedad de la desgracia de tomar grandes decisiones este día de la semana que se tiene como fatídico. La cosa viene de antaño, y es que el Dios de la guerra romano, Marte, supone agresividad, derramamiento de sangre, violencia, vamos: desgracia y muerte. Los egipcios también pensaban que el martes era un día de mal agüero, porque Tifón nació un martes. Un martes murió en batalla el Rey D. Jaime de Aragón, y un martes cayó la ciudad de Constantioplá» [La Vanguardia 13.05.2014].*

Деякі автори посилаються на якусь відому особистість, яка використовувала в своєму мовленні те чи інше прислів'я або приказку («*Más vale pájaro en mano que ciento volando*”, *dijo hace unos días Cristóbal Montoro, portavoz económico del PP*» [La Vanguardia 15.07.2019]), тим самим, використовуючи «народну мудрість», мовці надають своїм словам більшої ваги, апелюють до загальновідомих істин («*Aunque, ya sabéis. Putin, a palabras necias... oídos sordos*» [La Vanguardia 01.10.2013]).

У текстах іспанської періодичної преси прислів'я та приказки представлені як у вихідній, традиційній формі, так і в трансформованому вигляді. Метою використання трансформованих фразеологічних одиниць є створення експресії, емоційності у викладі матеріалу, привернення уваги читача до конкретного повідомлення, вираження тієї чи іншої оцінки переданої інформації. Основні випадки індивідуально-авторської обробки і вживання прислів'їв та приказок можна об'єднати в дві групи:

а) внутрішні зміни прислів'їв та приказок (заміна лексичного компонента, морфологічні зміни, інверсія складових частин, еліпсис, приєднання одного або кількох змінних компонентів, вклинювання, переклад стверджувальних форм в негативні, повне руйнування синтаксичної конструкції, алюзія).

б) переосмислення, обігрування прислів'їв і приказок в навколишньому контексті при незмінності їх внутрішньої форми (буквалізації, подвійна актуалізація, використання змісту прислів'я або приказки в найближчому контексті для створення цілої системи образів та метафор, «зіткнення» одного з компонентів вираження з омофонічним словом, використання двох різних виразів для створення контекстуальної антонімії, контекстуальна зміна негативної конотації прислів'я або приказки на позитивну).

Нерідко автори газетних статей вдаються до прийому конвергенції, тобто до складної індивідуально-авторської трансформації, при якій зміна прислів'я або приказки йде не по одному, а відразу за кількома напрямками. Наприклад, заголовок статті, в газеті «EL PAÍS»: «*Vísteme despacio que he pasado una pandemia*». Це авторська трансформація прислів'я «*Vísteme despacio que tengo prisa*» [El País 15.09.2020], в якій він використав такі прийоми, як: заміна компонентів, розширення компонентного складу та буквалізація вислову.

Метою використання модифікованих прислів'їв є, на наш погляд, як надання емоційного впливу на читача, так і вираження оцінного ставлення автора до фактів, подій або людей. Крім того, оказіональні перетворення прислів'їв та приказок можуть бути викликані бажанням оживити стереотипний образ загальновідомих виразів, надати тексту особистісний сенс.

Цей тезис легко проілюструвати раптово виниклою в 2020 році популярністю трансформувати звичні іспанцям прислів'я, надаючи їм нового змісту, пов'язаного з пандемією коронавірусу. В наступній таблиці ми наведемо приклади індивідуально-авторських трансформацій цих прислів'їв.

Таблиця 2.1

Приклади індивідуально-авторських трансформацій прислів'їв

Вихідне прислів'я	Модифікована форма
Más vale pájaro en mano que ciento	Más vale estornudo controlado, que cien

volando (краще синиця в руках, ніж журавель у небі)	virus volando (краще контрольоване чхання, ніж сотня літаючих вірусів)
A Dios rogando y con el mazo dando (на Бога надійся, а сам не зівай)	A Dios rogando y en tu casa orando (на Бога надійся і дома молися)
Más vale prevenir que curar (краще попередити хворобу, ніж лікувати)	Más vale mascarilla en boca que toser a la loca (краще маска на обличчі, ніж божевільний кашель)
No por mucho madrugar, amanese más temprano (крик півня ранку не робить)	No por mucho madrugar, vas a salir a callejear (установка не виходити на вулицю)
Aunque la mona se vista de seda, mona se queda (чорного ворона не відмиєш добіла)	Aunque la mona se vista de seda, en casa se queda (як добре не одягайся, сиди вдома)
No hay mal que cien años dure (зло не вічне)	No hay cuarentena que dure 100 años, ni cuerpo que la resista (немає карантину на 100 років і тіла, яке йому чинило опір)
A mal tiempo, buena cara (робити хорошу міну при поганій грі)	Al mal tiempo, buena casa (в погані часи – добре вдома)
Todos los caminos conducen a Roma (усі дороги ведуть до Рима)	Todos los caminos llevan al refrigerador (усі дороги ведуть до холодильника)
Más vale estar solo que mal acompañado (краще бути самому, чим бути в поганій компанії)	Más vale viejito encerrado, que muy pronto enterrado (краще старого замкнути, ніж скоро поховати)
Cuando el río suena, agua lleva (нема диму без вогню)	Si la gripa suena, ponte en cuarentena (нема грипу без карантину; букв.: якщо відчуваєш симптоми грипу, помісти себе на карантин)
Hasta el cuarenta de mayo no te quites	Hasta el 40 de mayo, no visites al yayo

el sayo (до 40 травня не знімай пальто)	(до 40 травня не приходь в гості до діда)
Abril, aguas mil (у квітні чекай дощі)	En abril, contagios mil (у квітні – тисячі заражень)
La primavera la sangre altera (на вісні підіймається кров'яний тиск)	La primavera, la fiebre altera (на вісні з'являється лихоманка)
No es más rico quien más tiene sino el que menos necesita (не найбагатший має найбільше, а той, кому найменше потрібно)	No es mas rico el que más tiene, si no el que menos papel higiénico necesita (не той найбагатший, у кого є більше, а той, кому найменше потрібно туалетного паперу)
Dios los cría y ellos se juntan (моряк моряка бачить здалеку)	Dios los cría y ellos se juntan (Бог їх зробив, а вони об'єдналися; мова йде про віруси та бактерії)
Donde fueres, haz lo que vieres (перебуваючи в Римі, поведіться як римляни)	Allá donde fueres, haz lo que vieres (куди б ви не пішли, робіть те, що бачите)
No sabes lo que tienes hasta que lo pierdes (ви не знаєте, що маєте, поки не втратите це)	Nadie sabe lo que tiene, hasta que lo pierde (ніхто не знає, що у нього є за вірус, поки він не втратить це – не вилікується від цього)

Як ми бачимо, в цих прикладах відбулась індивідуально-авторська трансформація класичних висловлювань, для того, щоб адаптувати їх до нових норм та установ сучасного світу. Ці вирази вже циркулюють в соціальних мережах і не дивно, що через деякий час їх будуть все одно використовувати, оскільки вони дуже міцно закріпляться у пам'яті іспанського народу.

Отже, вживання прислів'їв грає істотну роль для газетного тексту. Для нього, без сумніву, важливі такі якості, як виразність і переконливість, яким і

сприяє використанню фразеологічних одиниць, а також широкого спектру їх можливих модифікацій. Процеси модифікації в сфері пареміології, були і залишаються активними і значущими в сучасній іспанській мові, та конкретніше, в текстах ЗМІ.

Підводячи підсумки, можна відзначити, що трансформація завжди є навмисною і переслідує конкретні стилістичні цілі, досягнення певного комунікативного ефекту, актуалізації прислів'я в умовах контексту, її каламбурного обігравання.

В наступному розділі, ми спробуємо систематизувати дані та зробити типологію іспаномовних модифікованих прислів'їв.

## 2.2 Типологія модифікацій прислів'їв

У цьому розділі нашого дослідження ми проаналізували структуру та семантику іспаномовних модифікованих прислів'їв. Матеріал для дослідження був узятий з електронних джерел, в даному випадку з електронних іспанських газет, таких як: “EL PAÍS”, “¡Qué!”, “MARCA”, “ABC”, “EL MUNDO”, “La Vanguardia” за період з 2000 по 2020 рр. Всього ми розглянули 24 модифіковані прислів'я іспанською мовою та розділили їх на 5 груп відповідно до структурно-семантичної класифікації, розглянутої в теоретичній частині дослідження.

Аналіз показує, що спосіб, який найчастіше використовується для структурно-семантичного утворення іспаномовних модифікованих прислів'їв в публіцистичному дискурсі, є **надбудова або розширення компонентного складу (експлікація)**.

«*Más vale prevenir que curar*» → «*Más vale prevenir que curar y por eso lo vamos a plantear*» [La Vanguardia 11.07.2020]. «Краще попередити, ніж

лікувати і тому, ми сплануємо це». У даному випадку видно, що до первісного варіанта був приєднаний новий елемент «*у por eso lo vamos a plantear*», який розширює структуру прислів'я та додає значення: у політично загостреній ситуації краще планувати подальші дії, для того, щоб попередити погані події.

«*No es oro todo lo que reluce*» → «*No es oro todo lo que reluce en Instagram*» [La Vanguardia 24.08.2020]. «Не все те золото, що блищить в Інстаграмі». В даному прикладі ми також можемо відзначити, що до усталеного варіанту був доданий новий елемент «*en Instagram*», який додав гумористичної коннотації паремії.

«*Ojos que no ven, corazón que no siente*» → «*Así que, ojos que no ven (y oídos que no oyen), corazón que no siente*» [La Vanguardia 17.05.2020]. «Чого очі не бачать, того серцю не жаль» → «Чого очі не бачать (та вуха не чують), того серцю не жаль». Дане прислів'я утворено шляхом додавання розгорнутого члена речення «*у oídos que no oyen*», який сприяв розширенню вихідного речення прислів'я, та набув сенсу: із контексту стає зрозуміло, що мова йде про підрахунки випадків захворювання на «коронавірусну інфекцію» в Танзанії, та про дорікання Міністерства охорони здоров'я в розпалюванні паніки серед населення, регулярно публікуючи кількість нових випадків .

«*Más vale pájaro en mano que ciento volando*» → «*Más vale pájaro de UI en mano que cien opciones confluyentes volando*» [La Vanguardia 13.02.2016]. «Краще синиця в руках, ніж журавель у небі» → «Краще міжнародна єдність, ніж сотня непереконовливих варіантів» (UI – Unidad Internacional). В даному випадку ми бачимо, що до усталеного прислів'я були додані нові смислові компоненти, пов'язані з політичною ситуацією. Цікаво те, що при перекладі нового варіанту прислів'я, стає зрозумілим, що слова «*pájaro*» та «*volando*» не будуть перекладатися. Скоріш за все, автор це і планував, він бажав зберегти усталену форму прислів'я, та при цьому надати йому новий сенс.

«A quien madruga Dios le ayuda» → «*Es de los que madruga, y a quien madruga, Dios le ayuda*» [La Vanguardia 12.02.2019]. «Хто рано встає, тому Бог подає» → «Він з тих, хто рано встає, а хто рано встає, тому Бог подає». Цей вираз взято із контексту про мера географічного району Ільєскаса, Хосе Мануеля Тофіньо. Завдяки модифікації, прислів'я придбало інший сенс: замість загально вживаного виразу – описова характеристика людини.

«Más vale tarde que nunca» → «*Más vale tarde que nunca y más vale ligera de ropa que con bufanda*» [La Vanguardia 01.09.2017]. «Краще пізно, ніж ніколи» → «Краще пізно, ніж ніколи та краще бути в легкому одязі, ніж з шарфом». У цьому прикладі до усталеного прислів'я додається схоже по структурі речення: «*más vale ligera de ropa que con bufanda*», завдяки якому, автор додав іронічний сенс до виразу. Мова йшла про співачку Чіноа (Chenoa), яка завантажила у соціальну мережу оголену фотографію, щоб привітати вересень.

«Más vale tarde que nunca» → «*Más vale tarde que nunca a la hora de empezar a practicar deporte*» [La Vanguardia 11.03.2019]. «Краще пізно, ніж ніколи» → «Коли мова йде про те, щоб почати займатися спортом, краще пізно, ніж ніколи». У даному прикладі було додано нове судження: «*a la hora de empezar a practicar deporte*». Цим новим виразом автор бажав донести до читача думку про те, що ведення активного способу життя з 40 або 50 років так само корисно для здоров'я, як і підтримання його з раннього віку, та знижує ризик передчасної смерті.

«A grandes males, grandes remedios» → «*A grandes males, grandes (y aceitosos) remedios*» [La Vanguardia 22.07.2020]. «Для боротьби з великими бідами потрібні серйозні дії» → «Для боротьби з великими бідами потрібні серйозні (та маслянисті) дії». В цьому випадку доречно сказати, що автор використовує модифіковане прислів'я у прямому сенсі. Мова йде про футболіста Адама Траоре, який використовував дитяче масло для своєї шкіри, для того, щоб уникнути травм під час матчу.

«No hay mal que cien años dure» → «*No hay mal que cien años dure ni enemistad que no tenga solución*» [La Vanguardia 12.06.2019]. Даний приклад ілюструє, що до початкового варіанту був доданий новий лексичний компонент «*ni enemistad que no tenga solución*», який впливає на утворення додаткового значення: «Зло не вічне» → «Ніщо не вічне, ні зло, ні ворожнеча, яка не має рішення». Мова йде про зіркову ворожнечу між Кетті Перрі та Тейлор Свіфт, яка вже закінчилась, принаймні так відреагували фанати співачки в Інстаграмі.

«Sobre gustos no hay nada escrito» → «Sobre gustos (y series) no hay nada escrito» [El Mundo 18.02.2009]. «Про смаки не сперечаються» → «Про смаки та серіали не сперечаються». До усталеного виразу автор додав компонент «y series», для того, щоб підкреслити та акцентувати увагу саме на цьому слові, тому що стаття написана для фанатів різних серіалів.

«Si la montaña no va a Mahoma, Mahoma va a la montaña» → «*Si la montaña no va a Mahoma, será el propio Mahoma quien vaya a la montaña*» [La Vanguardia 21.05.2012]. «Якщо гора не йде до Магомета, Магомет йде до гори» → «Якщо гора не йде до Магомета, то буде сам Магомет, який піде до гори». В даному випадку, автором було додано такі компоненти: «*será el propio*» та «*quien vaya*» для збільшення емоційної окраски реченню. Мова йде про лідера *PSOE* Альфреда Переса Рубалькаба, який постійно пропонував консенсус, угоду та зібрання круглого столу, в той час як экс-прем'єр-міністр Маріано Рахой залишався глухим до цього.

Другий вид модифікації здійснюється за допомогою **скорочення компонентного складу прислів'їв (імплікація)**.

«En 13 y martes ni te cases ni te embarques» → «*Ni te cases ni te embarques*» [La Vanguardia 28.09.2018]. «Тринадцятого числа та у вівторок не одружуйся та не відправляйся у подорож» → «Не одружуйся та не відправляйся у подорож». Скорочення компонентного складу відбулося для назви епізоду знаменитого іспанського серіалу «*Cuéntame*».



«Vísteme despacio que tengo prisa» → «Vísteme despacio» [ABC 14.02.2004]. «Хто спішить, той людей смішить» → «Не поспішай». Скорочене прислів'я, в даному випадку, є заголовком невеликої теми в розділі «Opinión» про вибори в Іраку.

«Tirar la piedra y esconder la mano» → «Tirar la piedra» [El País 22.09.2015]. «Нанести удар нишком (ножем в спину)» → «Нишком». У статті говориться про пропаганду незалежності в Каталонії, про обман, який вітає навколо корінних жителів, про гроші, отримані від незалежності, які Іспанія нишком краде.

«No echéis margaritas a los cerdos» → «*Margaritas a los cerdos*» [La Vanguardia 31.10.2019]. «Метати бісер перед свинями» → «Бісер перед свинями». В даному випадку, усічене прислів'я відноситься до проблеми швидкочитання (в даній статті говориться про читання по діагоналі), методом акцентування уваги на словах, які виділенні жирним шрифтом. Авторка говорить про те, що в майбутньому (якщо зараз всі навчаться так швидко читати, не насолоджуючись процесом) людина буде слухати по діагоналі, думати і навіть цілуватись.

Третій вид модифікації здійснюється **заміною та підстановкою лексичних компонентів.**

«Dime con quién andas y te diré quién eres» → «*Dime con quién pactas y te diré qué pactas*» [La Vanguardia 03.06.2020]. «Скажи мені хто твій друг і я скажу тобі, хто ти» → «Скажи мені з ким ти домовляєшся (з контексту: укладаєш договір), і я скажу тобі, про що ти домовляєшся». У аналізованого прислів'я присутня заміна компонентів. Дієслова «andar» і «ser» були замінені на «pactar», внаслідок чого відбулася зміна значення прислів'я, так як мова йде про політичну ситуацію та про важливість існування лівої партії Каталонії («ERC» – Esquerra Republicana de Catalunya), головною політичною метою якої є незалежність Каталонії від Іспанії та Франції.

«Dime con quién andas y te diré quién eres» → «*Dime cómo consumes y te diré cómo impacta en los derechos humanos*» [El País 15.04.2019]. «Скажи мені хто твій друг і я скажу тобі, хто ти» → «Скажи мені, як ти споживаєш товар і я скажу як це впливає на права людини». В цьому випадку, ми бачимо заміну таких компонентів, як: «*con quién andas*» та «*quién eres*» на «*cómo consumes*» та «*cómo impacta en los derechos humanos*». Аналізуючи зміст статті, стає зрозуміло, що мова йде про права споживача (в модифікованому прислів'ї використовується вираз: людські права) та про переваги громадян Європи та Іспанії щодо споживання речей.

«En boca cerrada no entran moscas» → «*En boca cerrada, no entran hamburguesas grandes*» [La Vanguardia 06.11.2013]. «В закритий рот не залітають мухи (Слово – срібло, мовчання – золото)» → «В закритий рот не залітають великі гамбургери». В цьому прикладі застосовується заміна прямого додатку «*moscas*» на «*hamburguesas grandes*». Мова йде про японських жінок, якщо японка багато відкриває рот під час їжі та не прикривається руками, це не мило. Правильно тримати рот закритим («*ochobo*») та відкривати його рівно настільки, щоб мати можливість їсти. Таким чином, з'являється пряме значення замість переносного.

«Quien ríe el último ríe mejor» → «*El que ríe el último ríe dos veces*». «Добре сміється той хто сміється останнім» → «Той, хто сміється останнім, сміється два рази» [El País 09.07.2012]. У даному прислів'ї відбувається заміна компонента «*mejor*» на «*dos veces*», внаслідок заміни модифіковане прислів'я набуває іронічного значення: мова йде про экс-президента народної партії в Оуренсі Хосе Луїса Балтара, який уникає пояснень щодо накопичення їм грошей, які розслідує Управлінням по боротьбі з корупцією. Новий вираз безпосередньо відноситься до поведінки Балтара, та його не бажання відповідати за свої дії.

«A lo hecho, pecho» → «*A lo hecho, derecho*» [La Vanguardia 18.09.2015]. Даний приклад показує, що в первинному варіанті відбулася заміна компоненту «*pecho*» на «*derecho*». Де в результаті значення прислів'я

змінилося: «Після бійки кулаками не махають» → «Що зроблено, то зроблено правими (де праві – це політична партія (Los partidarios de derecho)». З контексту стає зрозуміло, що мова йде про політичний рух, який не тільки ставить під сумнів поділ влади, але і спрямован на дискваліфікацію президента Артура Мас і Гаварро (Artur Mas i Gavarró).

«Los amigos de mis amigos son mis amigos» → «*Los enemigos de mis enemigos son mis amigos*» [La Vanguardia 23.07.2009]. «Друзі моїх друзів – мої друзі» → «Вороги моїх ворогів – мої друзі». В даному модифікованому прислів'ї відбулася заміна компонента «amigos» на антонім «enemigos» для посилення функції створення експресивного фону, підвищення психологічної напруги, так як мова йде про політичну іранську кризу.

Четвертий вид структурного-семантичного утворення модифікованих прислів'їв характеризується **відсіканням частини прислів'я та додаванням нового судження (комбіновані структурно-семантичні трансформації)**.

«A palabras necias, oídos sordos» → «*A palabras necias, respuesta contundente*» [La Vanguardia 09.11.2012]. «Дурість в словах краще не чути» → «Дурість в словах – дурна відповідь». Даний варіант прислів'я утворено за допомогою відсікання другої частини прислів'я «... oídos sordos» та заміною її на нову «...respuesta contundente». Новий компонент наділяє прислів'я іронічним значенням: на дурні слова / питання, завжди будуть дурні відповіді.

«¿Dónde va Vicente? Donde va la gente» → «*¿dónde va Vicente? Donde le da la gana*» [La Vanguardia 20.03.2019]. «Куди йде Вісенте? Куди йдуть люди» → «Куди йде Вісенте? Куди захоче». В даному випадку вираз «Donde va la gente» замінено на «Donde le da la gana», що повністю змінює сенс прислів'я. Ця авторська модифікація пов'язана скоріш за все з тим, що в наш час дуже важливо бути вільною людиною та мати право на вибір.

«A buen entendedor, pocas palabras bastan» → «*A buen entendedor, cualquier perífrasis es elocuente*» [La Vanguardia 21.12.2012]. «Розумна людина

розуміє з півслова» → «Розумній людині будь-який перифраз красномовний». Дане модифіковане прислів'я утворено за допомогою відсікання виразу «*procas palabras bastan*», та заміна його на речення «*cualquier perífrasis es elocuente*». Це приклад авторської трансформації прислів'я, для того, щоб іронічно підкреслити винятковість каталанського політика Артура Маса, який просуває незалежність Каталонії.

«*No muerdas la mano que te da de comer*» → «*No muerdas la mano del que te ayudó a ser quien hoy eres*» [La Vanguardia 31.07.2020]. В даному випадку, друга частина прислів'я «*que te da de comer*» була відсічена та замінена на синонімічне судження «*del que te ayudó*», а також було додано новий компонент речення: «*a ser quien hoy eres*», що призвело до розширення як структури речення, так і семантики: «Не кусай руку яка тебе кормить» → «Не кусай руку того, хто тобі допоміг, щоб не бути сьогодні тим, ким ти є».

П'ятий вид структурно-семантичного утворення прислів'я – це **об'єднання двох різних прислів'їв в одне нове вже з іншим змістом (контамінація)**.

«*A quien madruga Dios le ayuda o quien algo quiere, algo le cuesta*» [La Vanguardia 19.12.2019]. Дане модифіковане прислів'я утворилося внаслідок злиття двох відомих прислів'їв «*A quien madruga, Dios le ayuda*» та «*El que algo quiere, algo le cuesta*», яке набуває нової форми та нового значення: потрібно проявляти старанність, щоб досягти успіху на роботі. Потрібно боротися з усіх сил, щоб подолати труднощі, які можуть виникнути, так як, як правило, кожна робота має свої труднощі.

Таким чином, стає очевидно, що трансформовані прислів'я дуже популярні в пресі. Їх використовують для залучення уваги читачів до статті, до проблеми, тому що область застосування модифікованих прислів'їв вельми різноманітна: фінанси, екологія, повсякденне життя, культура, міжособистісні відносини, економіка. Роль змін в прислів'ях при цьому велика, це дає можливість урізноманітнити, «прикрасити» мову, зробити її

більш живою, насиченою, в той же час зберігати прийняті стандарти і норми мови.

В результаті проведеного аналізу структури і семантики прислів'їв встановлені, систематизовані і статистично оброблені дані про основні типи трансформацій паремій.

На підставі наведених прикладів можна зробити висновок про те, що, по-перше, найпоширенішими видами трансформації прислів'їв є розширення компонентного складу та зміна форми лексичної одиниці (в основному, однієї); по-друге, як правило, структурно-семантичні трансформації, перш за все, пов'язані зі зміною компонентного складу вислову та не тягнуть за собою радикальних змін сенсу прислів'їв.

В наступному розділі ми перейдемо до більш глибокого аналізу модифікацій прислів'їв в тексті, виявимо їх структурно-семантичні характеристики та їх мовленнєву реалізацію в публіцистичному дискурсі.

### 2.3 Аналіз модифікацій прислів'їв в тексті

У картотеці представлені 272 приклади реалізації модифікованих прислів'їв в іспанських періодичних виданнях. Основним принципом відбору прислів'їв була приналежність до різних тематичних груп та наявність структурно-семантичних відхилень.

Як показав аналіз матеріалу, на сторінках сучасної іспанської преси в онлайн виданнях, прислів'я частіше реалізуються в модифікованому вигляді (маються на увазі варіанти та трансформи), ніж в конвенційній формі. Найбільш висока частка трансформацій у таких прислів'їв, як «Dime con quién andas y te diré quién eres» (96), «No es oro todo lo que reluce» (28), «Ojos que no ven, corazón que no siente» (22), «A palabras necias, oídos sordos» (14).

В наступному підпункті ми проаналізуємо кожне з вищенаведених прислів'їв більш детальноше.

2.3.1 Структурно-семантичні характеристики модифікації іспаномовних прислів'їв. У наступному матеріалі представлено дослідження з вивчення та аналізу реалізації модифікованих форм чотирьох різноматичних іспанських прислів'їв в пресі Іспанії за період з 2000 до 2020 року (всього 272 приклади).

**1) Dime con quién andas y te diré quién eres.**

В електронному словнику «CVC. Refranero multilingüe» прислів'я «Dime con quién andas y te diré quién eres» (був. Скажи мені з ким ти йдеш і я скажу тобі, хто ти є) має таке значення: «*Se puede deducir los gustos y aficiones de alguien por los amigos y ambientes que frecuenta. Del mismo modo, este refrán advierte de la gran influencia que ejerce en el comportamiento o en las costumbres de alguien las compañías de los demás, ya sean buenas o malas*» [RAE 22.08.20] (ви можете зрозуміти чиїсь смаки і захоплення, подивившись на друзів та оточення, яке вони часто відвідують. Точно так же цей вислів попереджає про великий вплив чужих компаній, хороших чи поганих, на чиюсь поведінку або звички).

В даному дослідженні представлено 96 прикладів модифікації прислів'я, відібраних з 6 електронних джерел. Це одне з висловлювань, яке найчастіше зазнає формальні зміни, особливо в першій частині.

Прислів'я та його варіанти представлені в нашому аналізі, в основному знайдені на початку статті та в заголовках. Прикладом можуть служити статті, в яких модифіковане прислів'я є заголовком. Наприклад, «*Dime qué te gusta y te diré qué libro leer*» [La Vanguardia 11.11.2016], це заголовок статті, автор якої пропонує список книг, які розділені на тематичні групи, спираючись на різні смаки читачів. Наступний заголовок виглядає так: «*Dime qué anticuerpos tienes y te diré si estás infectado de coronavirus*» [El Mundo 08.07.2020]. Зацікавившись статтею, читач включається в її емоційний

настрой. Розташування прислів'я в заголовку вказує на тему повідомлення і висловлює оцінку автора і його ставлення до інформації, що повідомляється; дозволяє реалізувати селективну та прогностичну функції.

Наявність в тексті прислів'я імперативу дає можливість авторам застосовувати її в різних ситуаціях і в різних областях. При цьому матеріал показав, що прислів'я та його варіанти можуть характеризувати і описати безліч тем, таких як:

1) *Смаки та уподобання ( характер, зовнішність, здоров'я, подорожі)*

У нашому матеріалі представлені тридцять сім контекстів на цю тему. Автор статті «*Dime qué color te gusta y te diré quién eres*» [La Vanguardia 09.08.2016] оповідає про те, що кольори позначають емоції та відображають особистість людини. Наступна стаття пов'язана зі здоров'ям людини, та має заголовок: «*Dime en qué zona de tu cara tienes un grano y te contaré una milonga*» [El País 02.06.2016]. Автор спростовує ідею щодо останньої моди: діагностувати непереносимість харчових продуктів по шкірі. Він говорить, що немає доказів, що підтверджують це, та застерігає людей щодо самолікування.

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *qué color te gusta / en qué zona de tu cara tienes un grano; te diré quién eres* → *te contaré una milonga*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

2) *Побут (дім, домашні улюбленці)*

У нашому матеріалі налічується дев'ятнадцять контекстів на тему побуту. Так, наприклад, стаття, озаглавлена «*Dime cómo vives y te diré qué animal necesitas*» [La Vanguardia 04.10.2019], присвячена Всесвітньому дню тварин. В цій статті, автор пропонує замислитись над тим, як змінюється життя, коли з'являється домашній улюбленець.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *cómo vives*; *quién eres* → *qué animal necesitas*;

- розширення компонентного складу (експлікація).

### 3) *Людські взаємини та соціальні норми*

Всього в вибірці є тринадцять прикладів контексту. У статті під назвою «*Dime cómo criticas a alguien y te diré cómo eres realmente*» [ABC 26.06.2020], повідомляється про те, що в наші дні критика дуже поширена, і всі ми це робимо, критикуємо. Ми багато разів судимо про речі та людей, не знаючи людини або не маючи достатньої інформації про нього або неї. Ми робимо це як полегшення, це щось вроджене у людини і часто необхідне для психологічного балансу. Психолог Іоланда Карріо радить звертати увагу на те, що ми критикуємо, тому що це може привести нас до розуміння багатьох речей про самих себе.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *cómo criticas a alguien*; *quién eres* → *cómo eres realmente*;

- розширення компонентного складу (експлікація).

### 4) *Робота, фінанси*

Всього в вибірці є дев'ять прикладів контексту на цю тему. У статті під назвою «*Dime de qué trabajas y te diré quién eres*» [La Vanguardia 14.11.2014], мова йде про те, що наша професія, професія, якою ми займаємося, формує нашу особистість, позначає можливість розлучення та загрожує перенести нашу професійну роль додому, що представляє собою реальну небезпеку. Наступний заголовок: «*Dime cómo resuelves este caso y te contrato*» [La Vanguardia 31.12.2016]. Автор цієї статті розповідає про компанії, які пропонують кандидатам рішення реальних завдань, щоб розкрити свої навички та компетенції.

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *de qué trabajas / cómo resuelves este caso*; *te diré quién eres* → *te contrato*;



### 5) *Політика*

У нашому розпорядженні є шість контекстів на цю тему. У статті з заголовком «*Dime a quién votaste y te diré cuál es tu problema*» [La Vanguardia 12.11.2018] розповідається про економічну ситуацію в Барселоні на 2018 рік. Мова йде про голосування серед населення Барселони та опитування з ціллю виявити, стало лі життя в цьому місті краще, або ні. Наступна стаття має такий заголовок: «*Dime cuánto mides y te diré a quién votas*» [El País 23.06.2017]. В цій статті автор висвітлює статистичні дані щодо ваги та росту голосуючих на виборах.

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *a quién votaste / cuánto mides*; *quién eres* → *cuál es tu problema / a quién votas*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

### б) *Промисловість і нові технології*

У нашому матеріалі налічується шість контекстів на цю тему. Так, наприклад, в статті з назвою «*Dime dónde vives y te diré qué produce tu provincia (y dónde lo vende)*» [El País 24.09.2016] мова йде про промисловість. Автор говорить про те, що Іспанія б'є рекорд експорту.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *dónde vives*; *quién eres* → *qué produce tu provincia (y dónde lo vende)*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

### 7) *Соціальні мережі*

Всього в вибірці налічується три контекста на цю тему. Наприклад, в статті із заголовком «*Dime qué publicas en Instagram y te diré quién eres*» [La Vanguardia 20.07.2018] розповідається про те, що у цій соціальній мережі (Інстаграм) ми все намагаємося показати свій кращий образ. Проблема в тому, що багато підлітків інтерпретують ці ідеалізовані портрети як реальність. Схожу назву має стаття: «*Dime qué publicas en redes sociales y te diré cómo eres*» [La Vanguardia 03.11.2018], але зміст цієї статті відрізняється

від минулої. Автор пропонує список різних видів поведінки в соціальних мережах, та акцентує увагу на тому, що з підлітком може щось відбуватися, тому потрібно розуміти чи ототожнює себе дитина з одним з наведених видів поведінки.

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *qué publicas en Instagram / qué publicas en redes sociales*; *quién eres* → *cómo eres*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

#### 8) Спорт

У нашому розпорядженні є три контекста на цю тему. У статті з заголовком «*Dime quién es el mediocentro y te diré cómo juegas*» [El País 01.02.2017] мова йде про найдосконалішого гравця (на думку автора і фанатів) футбольного клубу «Барселона» Бускетса (Busquets), який покинув ігрове поле. Заголовок статті підібрано не випадково. Автор говорить про те, щоб дізнатися, яка гра чекає на фанатів, біля входу на стадіон деякі вболівальники «Барселони» коментують: «*Dime quién es el mediocentro y te diré cómo vamos a jugar*», так як на думку фанатів, замінити цього гравця дуже складно.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: *con quién andas* → *quién es el mediocentro*; *quién eres* → *cómo juegas / cómo vamos a jugar*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

Образно-метафорична основа даного прислів'я дозволяє авторам «підганяти» його під різні ситуації, роблячи публіцистичну мову виразною, експресивною і привабливою для читача. Приблизно в рівній мірі автори статей використовують прислів'я стосовно ситуацій, що характеризує людськи уподобання, роботу, людські відносини та побут.

У процесі аналізу ситуацій нами були виявлені операції, які змінювали форму прислів'я та приводили до повної зміни сенсу. В утворенні виявлених

варіантів беруть участь як граматичні, семантичні, так і комбіновані способи модифікації.

Кількісний аналіз зібраного матеріалу дозволяє виявити закономірні прийоми утворення варіантів та трансформів аналізованого прислів'я. У таблиці 2 представлено частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я.

Таблиця 2.2

## Частотний розподіл формальних змін прислів'я

Структурно - семантична зміна	Приклади модифікованих форм прислів'я	Частотність структурно-семантичних змін
Імплікація	Dime con quien andas...	2% (2 випадки)
Заміна компонентів, збереження структури речення	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dime con quién vas y te diré cómo piensas;</li> <li>• Dime de qué trabajas y te diré quién eres;</li> <li>• Dime lo que oyes y te diré cómo eres</li> </ul>	20% (19 випадків)
Комбінована структурно-семантична трансформація (заміна одно або більше компонентів та експлікація або імплікація)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dime en qué fase estás y te indicaré a dónde puedes ir en coche;</li> <li>• Dime con quién viajas y te diré tu destino rural;</li> <li>• Dime qué quieres freír... y te diré qué aceite utilizar;</li> <li>• Dime en qué zona de tu cara tienes un grano y te contaré una milonga;</li> <li>• Dime con quién andas y te diré qué política alimentaria tienes;</li> <li>• Dime con quién hablas...</li> </ul>	77% (74 випадки)
Розширення компонентного складу (експлікація), без інших структурно-семантичних змін	Dime con quién andas y te diré quién eres: sólo basta verle la "calidez..."	1% (1 випадок)

Матеріал показав, що найбільш часто реалізується параметр «Комбінована структурно-семантична трансформація», яка одночасно включає в себе такі модифікації, як: розширення компонентного складу та заміна одного або більше компонентів. Так, з 96 випадків перетворення прислів'я 74 реалізуються за допомогою цього параметра, що становить 77% і впливає на семантику прислів'я: «скажи мені чим ти займаєшся / що робиш / де живеш / с ким розмовляєш і я скажу тобі хто ти є / що тобі робити / як поводитися / що купити і т.д.».

Наступними за частотою параметрами видозміни прислів'я є «заміна компонентів» і «скорочення форми прислів'я, або імплікація», по 20% та 2% відповідно. «Розширенням компонентного складу прислів'я за допомогою додаткових компонентів» утворено лише 1 приклад знайдений нами.

## 2) **No es oro todo lo que reluce.**

В електронному словнику «CVC. Refranero multilingüe» прислів'я «No es oro todo lo que reluce» (був. Не все те золото, що блищить) має таке значення: «Recomienda desconfiar de las apariencias, pues no todo lo que parece bueno lo es realmente» (не рекомендується довіряти зовнішності, тому що не все, що здається хорошим, дійсно добре). На іншому ресурсі під назвою «que-significa.com» дається наступне значення: «Alusión a que uno no debe fiarse de las apariencias» (натяк на те, що не варто довіряти зовнішності). Цей вираз можна використовувати в сфері бізнесу, людських відносин або як можливість подивитися на щось з іншої сторони. Про це говорять, коли відкривається реальність, така, яка вона є.

В даному дослідженні представлено 28 прикладів модифікації прислів'я, відібраних з 6 електронних джерел. Це популярне висловлювання, яке частіше за все зустрічається в укороченій формі (тільки перша частина).

Вислів та його варіанти представлено в уже згадуваному матеріалі в антикульмінації і кульмінації тексту. Найчастіше модифікована форма прислів'я була зареєстрована нами в заголовках до статей. Наприклад, назва статті «*Niños complacientes: no es oro todo lo que reluce*» в газеті «EL PAÍS»

[El País 15.09.2018], в якій розповідається про те, що занадто вимогливе середовище, низька самооцінка і страх соціальної відмови змушують дитину перевищувати здорові межі самозаспокоєння. В даному випадку, іменник «ого» використовується по відношенню до дитини, тому що багато батьків бажають мати «ідеального сина або дочку». В даному прикладі відбулись такі структурно-семантичні зміни: розширення компонентного складу.

Матеріал показав, що прислів'я та його варіанти здатне характеризувати:

### 1. *Захоплення*

У нашому матеріалі налічується дев'ять контекстів на цю тему. Так, наприклад, в статті «'Catastrophe', la comedia romántica que tienes que ver» («"Катастрофа", романтична комедія, яку потрібно подивитися») [La Vanguardia 12.11.2015], дане прислів'я використовується на початку тексту, в такій модифікованій формі: «*No es oro todo lo que sale del Reino Unido*» (не все, що знято у Великобританії – золото). В даному випадку вислів відноситься до англійського кінематографу.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компоненту: *reluce* → *sale del Reino Unido*;
- розширення компонентного складу (експлікація).

### 2. *Культуру та спорт*

Всього в вибірці налічується дев'ять прикладів. У статті під назвою «*Piqué, del «se queda» con Neymar a perderse en Maldivas durante el caso Messi*» [ABC 01.09.2020], йдеться про те, що через більш ніж двох тижнів після того, як центральний захисник «Барселони» залишив своє майбутнє в руках клубу після ганебного результату проти мюнхенської Баварії, він знову вийшов на поле після довгого мовчання та райської відпустки на острові, в той час як клуб переживав один з найгірших криз у своїй історії. В даній статті, прислів'я використовується в антикульмінації в такому контексті: «*No obstante, fuentes cercanas a la plantilla aseguran que «no es oro todo lo que reluce en el vestuario y la relación entre los pesos pesados no es tan idílica como se quiere hacer creer*» (однак оточуючі, близькі до команди, запевняють, що

«не все, що блищить в роздягальні, золото, і відносини між важкоатлетами не такі ідилічні, як хотілося б вірити). В даному контексті, іменник «оро» відноситься до характеристики спортсменів та є узагальнюючою назвою.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- розширення компонентного складу (експлікація) *no es oro todo lo que reluce* → *no es oro todo lo que reluce en el vestuario...*

### 3. Економіку

У нашому розпорядженні є п'ять контекстів на цю тему. У статті з заголовком «*El coronavirus también golpea las cuentas de la industria farmacéutica*» [La Vanguardia 23.08.2020] розповідається про кризу, спричинену пандемією коронавірусу. У той час як акції багатьох компаній стрімко ростуть на фондовому ринку, в надії, що вони зможуть запусити вакцину проти коронавірусу, фармацевтичні компанії зіткнулися з падінням доходів і прибутків через затримку в розслідуванні інших ліків. Модифікована форма аналізованого прислів'я використовується в даній статті на початку тексту, та має такий вигляд: «*No es oro todo lo que reluce en el sector estrella de la pandemia, la industria farmacéutica*» (не все те золото, що блищить в блискучому секторі пандемії, у фармацевтичній промисловості).

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- розширення компонентного складу (експлікація) *no es oro todo lo que reluce* → *No es oro todo lo que reluce en el sector estrella de la pandemia...*

### 4. Соціальні мережі та рекламу

У нашому матеріалі представлено три приклади на цю тему. Прикладом може слугувати стаття під назвою «*La protagonista del meme de la "novia psicópata" se despide para siempre de YouTube por depresión*» [La Vanguardia 31.07.2019], в якій даний вислів був зареєстрований в антикульмінації тексту в такому контексті: «*En ese momento, sus seguidores en las redes sociales se dispararon, se convirtió en una de las personas más famosas de 2012 y supo mantenerse: en todos estos años ha acumulado más de 1,2 millones de seguidores solo en YouTube. Sin embargo, no es oro todo lo que parece*» (в той момент

кількість її підписників в соціальних мережах різко зросла, вона стала однією з найвідоміших людей 2012 року, і вона знала, як залишитися: за всі ці роки тільки на YouTube у неї накопичилося більше 1,2 мільйона підписників. Однак здається, що не все те золото, що здається). Мова йде про жінку, яка в свої 28 років зробила щире зізнання своїм підписникам: вона страждає глибокою депресією.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компоненту: *reluce* → *ragese*;

#### 5. *Технології*

У нашому матеріалі є лише два приклади. Так, стаття із заголовком «*McLaren P1 MSO, oro todo lo que reluce*» в газеті «EL MUNDO» [El Mundo 06.08.2014] включає в себе модифіковану форму прислів'я. У статті мова йде про сучасний автомобіль спортивного класу.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- розширення компонентного складу (експлікація);
- редукція заперечного компонента: *no es oro* → *oro*.

Модифікована форма прислів'я в абсолютній більшості представлена в заголовках або на початку статті. В кінцевих фрагментах статей, а саме в кульмінації, дане прислів'я представлено декількома прикладами.

У процесі аналізу ситуацій нами були виявлені операції, які змінювали форму прислів'я, але не приводили до зміни сенсу. У вищевказаних статтях трансформи прислів'їв мають стійке функціональне навантаження, реалізуючи інформативне, текстообразуюче, експресивне і маніпулятивне призначення.

Метод структурно-семантичного моделювання дозволив виявити закономірності утворення нових висловів. Для видозмінених прислів'їв (зареєстрованих одиниць), характерно збереження синтаксичної та логіко-семантичної структури, що заповнюється новими образами.

Квантитативний аналіз зібраного матеріалу дозволяє виявити закономірні прийоми утворення варіантів аналізованого прислів'я. У таблиці 3 представлено частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я.

Таблиця 2.3

*Частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я*

Структурно - семантична зміни	Приклади модифікованих форм прислів'я	Частотність структурно-семантичних змін
Заміна компонентів	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ...no es oro todo lo que parece;</li> <li>• No es 'zero' todo lo que reluce;</li> <li>• Es Oro Olímpico todo lo que reluce</li> </ul>	11% (3 випадки)
Комбінована структурно-семантична трансформація	<ul style="list-style-type: none"> <li>• No todo es oro, chata;</li> <li>• No es oro todo lo que sale del Reino Unido;</li> <li>• EL HOTEL DONDE TODO LO QUE RELUCE... ES ORO DE VERDAD;</li> <li>• El oro y lo que reluce</li> </ul>	29% (8 випадків)
Редукція заперечного компонента	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Beckham-Ronaldinho, el oro y el que reluce;</li> <li>• McLaren P1 MSO, oro todo lo que reluce</li> </ul>	6% (2 випадки)
Зміна комунікативної спрямованості висловлювання	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ¿Es oro todo lo que reluce?</li> <li>• Pero no es oro todo ... lo que reluce;</li> <li>• No solo el oro reluce en París;</li> <li>• No todo el oro reluce</li> </ul>	18% (5 випадків)
Розширення компонентного складу	<ul style="list-style-type: none"> <li>• No es oro todo lo que reluce en el sector estrella de la pandemia, la industria farmacéutica.</li> <li>• ...no es oro todo lo que reluce en Instagram;</li> <li>• No es oro todo lo que reluce debajo de los embalses;</li> <li>• En internet no es oro todo lo que reluce</li> </ul>	36% (10 випадків)



Аналіз матеріалу показав, що найбільша кількість модифікацій прислів'я «No es oro todo lo que reluce» доводиться на параметр «розширення пословично вираження за допомогою додаткових компонентів», всього 36%. Таке розширення змінює формальну структуру прислів'я.

Другим за частотою реалізації параметр модифікування прислів'я є «комбінована структурно-семантична трансформація» (включає в себе заміну одного або більше компонентів та розширення, або скорочення вислову), який становить 29% від загального числа змін. Заміна одного з ключових компонентів не впливає на формальну структуру прислів'я. Таким чином, структурна стабільність має істотне значення для даного виразу.

Вищевказаний параметр лідирує з незначним відривом від прийому «зміна комунікативної спрямованості висловлювання», всього 18%, що призводить до радикальної зміни семантики тексту прислів'я.

Набагато рідше представлені параметри «заміна компонентів» і «редукція заперечного компонента», 11% і 6% відповідно.

### 3) **Ojos que no ven, corazón que no siente.**

В електронному словнику «CVC. Refranero multilingüe» прислів'я «Ojos que no ven, corazón que no siente» (був. Очі, що не бачать, серце не відчуває) має таке значення: «La ausencia contribuye a olvidar lo que se ama o a sentir menos las desgracias lejanas» (відсутність сприяє тому, що людина забуває те, що любить, або менше переживає давні нещастя) [RAE 27.09.20]. На сайті «inmsol» дається така інтерпретація вислову: «No se sufre por lo que no se sabe» (ви не страждаєте через те, чого не знаєте) [RAE 27.09.20]. Ключові ідеї закладені в цей вислів: нещастя, любов, відсутність чого-небудь.

В даному дослідженні представлено 22 приклади модифікованої форми прислів'я.

Прислів'я представлено переважно в антикульмінації та заголовках до статей. Прикладом може слугувати стаття про культуру харчування, озаглавлена «*Ojos que no ven, Sitges que no siente*» [El País 07.10.2010], в якій

мова йде про сліпу жінку, яка стала головною героїнею фільму, представленому на кінофестивалі в Сиджесі. Прислів'я в заголовку виконує кумулятивну, селективну, прогностичну функції. Спираючись на свій лінгвістичний досвід, читач передбачає тему статті, отримавши від автора певну установку та оцінку.

Основна ідея прислів'я полягає в тому, що час лікує рани, та якщо людина не бачить якихось негараздів, то і не відчуває їх. Однак прислів'я та його варіанти вказує не тільки на цей факт, а й застосовується до ситуацій, що описують:

### 1. *Культуру*

У нашому розпорядженні є тринадцять контекстів на цю тему. З назви заголовка «*Ojos que no ven, corazón al wasabi*» [La Vanguardia 29.12.2009] стає зрозуміло, що мова йде про їжу. Автор висвітлює свою думку про рестораний бізнес, а точніше, про рестоани, які працюють в темряві. Заголовок статті, безумовно, привертає увагу читачів і прогнозує зміст тексту.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: *que no siente* → *al wasabi*.

Також, нами було зареєстровано 2 випадки використання даного прислів'я в усіченій формі, як назви для твору або фільму: «*El documental 'Ojos que no ven', sobre la represión carcelaria, galardonado en Buenos Aires*» [El País 09.06.2009] та «*El escritor J.A. González Sainz, autor de 'Ojos que no ven', una novela sobre la barbarie terrorista y sus consecuencias elogiada de manera unánime por la crítica, se sincera en esta entrevista sobre su obra y la actualidad política Española*» [El País 16.09.2010].

### 2. *Здоров'я*

Всього в вибірці налічується 4 приклади на цю тему. Стаття, під заголовком «*Ojos que no ven...*» [El País 03.05.2017], розповідається про те, що в усьому світі від 18 до 30 мільйонів чоловік страждають онхоцеркозом, більшість з них в Конго, в країні з густими джунглями і безліччю річок, де всі її провінції вважаються ендемічними районами.

В наступному прикладі, модифікована форма прислів'я зустрічається також в заголовку до статті: «*Ojos que ven, corazones del desierto*» в газеті «»EL PAÍS» [El País 30.05.2017]. Мова йде про хворобу глаз «Тракому», розповсюджену в Мароко, та про її лікування, ендемічні зони, та схильних до цієї хвороби людей.

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- імплікація: *Ojos que no ven, corazón que no siente* → *Ojos que no ven...*
- редукція заперечного компонента: *Ojos que no ven* → *Ojos que ven*.
- заміна компонентів: *corazón que no siente* → *corazones del desierto*.

### 3. Соціальна діяльність та політика

Усього нами було знайдено три контексти. У статті «*Foro Solidario de Burgos acoge la muestra 'Los ojos que no ven' sobre el azote de la ceguera en África*» (у «Foro Solidario de Burgos» проходить виставка "Незрячі очі" про лихо сліпоти в Африці) [La Vanguardia 11.10.2012] мова йде про соціальний проект, націлену на те, щоб відкрити очі на глобальну проблему в Африці. В цьому прикладі ми знову зустрічаємо усічену форму прислів'я, яке використано як назва для виставки.

В іншій статті із заголовком «*Campaña del Ayuntamiento de Las Palmas para un uso responsable de mascarillas*» [La Vanguardia 10.08.2020] розповідається про міську раду Лас-Пальмас-де-Гран-Канарія, яка починає кампанію з підвищення обізнаності, спрямовану на те, щоб громадяни використовували маски та рукавички відповідально та уникали шкоди навколишньому середовищу і можливих інфекцій, повідомляє місцева корпорація. Прислів'я використовується в такому контексті: «*La campaña tiene el lema 'Ojos que no ven naturaleza que lo siente' y en ella aparecen varias personas con la mascarilla situada en los ojos...*» (у кампанії є слоган «Очі, які не бачать, природа, яка відчуває», і в ній з'являються кілька людей з маскою на очах...).

Структурно-семантична модифікація даних прикладів:

- імплікація: *Ojos que no ven, corazón que no siente* → *Los ojos que no ven;*

- заміна компонентів: corazón → naturaleza;
- редукція заперечного компонента: que no siente → que lo siente.

#### 4. Сучасні технології

У нашому розпорядженні є 1 контекст на цю тему. Нашу увагу привернув заголовок статті «*LAS MANOS QUE VEN LO QUE NO VEN LOS OJOS*» в газеті «¡QUÉ!» [¡Qué! 19.04.2018]. Автор розповідає читачам про використання методів, запропонованих Школою фізіотерапії для сліпих ONCE та її фондом. Ваші руки бачать те, чого не можуть бачити ваші очі. Це фізіотерапевтичний центр Афідас, розташований в Мостолесі та інших частинах Мадрида. За цим простором фізичного відновлення ховається велика людська історія. Шість робочих, в тому числі їх промоутер Хуан Монтілья Бехарано, сліпі, а ще один глухий і частково сліпий.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- субституція компонентів та розширення компонентного складу: *LAS MANOS QUE VEN LO QUE...*
- перестановка компонентів в прислів'ї: Ojos que no ven → QUE NO VEN LOS OJOS.

#### 5. Людські відносини

В нашій виборці лише один приклад на цю тему. В статті під заголовком: «*Amante viene de amar*», мова йде про зраду у відносинах. Автор акцентує увагу на егоїстичності партнерів, які йдуть на зраду, та використовує аналізоване нами прислів'я в кульмінації статті, в такому контексті: «*Egoísta ser la amante, sí. No nos vamos a engañar: estás fastidiando a otra persona. ¿Que ojos que no ven, corazón que no siente? Las mujeres olemos las infidelidades como un perro policía huele un jamón al pisar Estados Unidos*» (егоїстично бути коханкою, так не збираємося ж себе морочити: ви дратуєте іншу людину. Якщо очі на бачать, серце, не відчуває? Ми, жінки, відчуваємо невірність, як поліцейський собака відчуває запах шинки, коли підходить до Сполучених Штатів) [La Vanguardia 28.11.2013].

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- зміна комунікативної спрямованості висловлювання.

У процесі аналізу ситуацій нами були виявлені операції, які змінювали форму прислів'я, але не приводили до зміни сенсу. Порівняльний аналіз узуальної форми та її трансформа дозволяє простежити зміни ставлення носіїв мови до даного твердженням. У більшості модифікацій носії мови опускають заперечення, тим самим спростовуючи народну мудрість.

Квантитативний аналіз зібраного матеріалу дозволяє виявити закономірні прийоми утворення модифікацій аналізованого прислів'я. У таблиці 4 представлено частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я.

Таблиця 2.4

## Частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я

Структурно - семантична зміни	Модифікована форма прислів'я	Частотність структурно-семантичних змін
Імплікація	Ojos que no ven / Ojos que no ven... / Los ojos que no ven / ¡Ojos que no ven...!	39% (8 випадків)
Заміна компонентів	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ojos que no ven, Sitges que no siente;</li> <li>• LAS MANOS QUE VEN LO QUE NO VEN LOS OJOS;</li> <li>• Ojos que no ven naturaleza que lo siente;</li> <li>• Ojos que no ven, corazón que no tulle.</li> </ul>	14% (3 випадки)
Комбінована структурно-семантична трансформація	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cuando el amor es ciego el corazón no miente a unos ojos que no ven;</li> <li>• Ojos que ven, corazones del desierto;</li> <li>• Ojos que no ven, corazón al wasabi</li> </ul>	14% (3 випадки)
Редукція заперечного компонента	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Marc Riboud, ojos que ven, corazón que siente;</li> <li>• Ojos que no ven, corazón que sí siente</li> </ul>	14% (3 випадки)

Зміна комунікативної спрямованості висловлювання	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ojos que lo ven ¿corazón que lo siente?</li> <li>• ¿Siente el corazón, cuando hay ojos que no ven?</li> <li>• ¿Que ojos que no ven, corazón que no siente?</li> </ul>	14% (3 випадки)
Розширення компонентного складу	Así que, ojos que no ven (y oídos que no oyen), corazón que no siente.	5% (1 випадок)

Аналіз матеріалу показав, що найбільша кількість трансформацій прислів'я доводиться на параметр «імплікація, або скорочення компонентного складу», всього 39%. Таке скорочення змінює формальну структуру виразу та в більшості випадків набуває буквального значення: «сліпі очі».

Вищевказаний параметр лідирує зі значним відривом від прийомів «заміна компонентів», «редукція заперечного компонента», «комбінована структурно-семантична трансформація» і «зміна комунікативної спрямованості висловлювання» (по 14% відповідно). Заміна одного з ключових компонентів не впливає на формальну структуру прислів'я. Таким чином, структурна стабільність має істотне значення для цього прислів'я. Реалізація прислів'я в підрядному реченні часто комбінується з іншими параметрами.

Наступним за частотою параметром видозміни прислів'я є «розширення компонентного складу», усього 5%.

#### 4) **A palabras necias, oídos sordos.**

В електронному словнику «CVC. Refranero multilingüe» прислів'я «A palabras necias, oídos sordos» (був. Дурні слова вуха не чують) має таке значення: «*Alude a la indiferencia ante la necedad de los otros. Aconseja no prestar atención ni molestarse por comentarios ajenos e impertinentes que no buscan nuestro bien ni constituyen observaciones dignas de tener en cuenta*» (цей вираз натякає на байдужість до дурості інших. Радить не звертати уваги і не

турбуватися щодо чужих та недоречних коментарів, які не спрямовані на нашу користь або являють собою спостереження, які варто взяти до уваги).

В даному дослідженні представлено 14 прикладів вживання модифікованих форм прислів'я. Прислів'я представлено переважно в антикульмінації. Так, в статті під назвою «*Real oreja de ley para la raza de Juan del Álamo*» [El Mundo 09.05.2015], розповідається про дебют короля Дона Феліпе VI на кориді. Модифіковане прислів'я використовується в такому контексті: «*Hubo una realeza y una realidad en Madrid: la raza real de Juan del Álamo. Sin fisuras y tangible. Cierta. Juan de Salamanca cortó la primera oreja de la isidrada con mucha verdad aunque se la protestasen. Oídos sordos a palabras necias*» (у Мадриді була королівська влада і реальність: королівська раса Хуана дель Аламо. Бездоганий і відчутний. Правда Хуан де Саламанка з великою відвагою відрізав ісідраде перше вухо, навіть якщо люди протестували проти цього. Вуха не чують дурних слів).

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- перестановка компонентів в прислів'ї, та зміна комунікативної спрямованості висловлювання: A palabras necias, oídos sordos → Oídos sordos a palabras necias.

В наступному прикладі модифіковане прислів'я було зареєстровано в кульмінації статті, із заголовком «*El movimiento juvenil vinculado a la CUP: "Hasta nunca, Maza"*», в такому контексті: «*El perfil de Zoido subió una captura con estos tuits y dijo: "No hay impunidad para los insultos y el odio en las redes sociales". Horas más tarde, Castro contestaba: "A palabras necias, Zoidos sordos"*» (у профілі Зоїдо (міністр внутрішніх справ) був завантажений знімок з цими твітами, в якому говориться: «Образи та ненависть в соціальних мережах не залишаються безкарними». Через кілька годин Кастро відповів: «На дурні слова глухий Зоїдос») [El País 19.11.2017]. В даному випадку, автор розповідає про політичних діячих та їх профілі у соціальних мережах.

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- заміна компонентів: oídos sordos → Zoidos sordos.

Значних змін зазнало прислів'я в статті «*Mujer de Di María: "A mentes pequeñas... oídos sordos"*» [La Vanguardia 07.01.2014], де модифікація зустрічається два рази, в заголовку, як усічена форма, та на початку статті, як повне речення: «"¡*Ensuciarte es muy fácil, hacerte bajar los brazos es imposible! ¡A mentes pequeñas y palabras insignificantes oídos bien sordos!" ha escrito Jorgelina Cardoso en su cuenta de la red social "Instagram"*» («Бруднитися дуже легко, змусити опустити руки неможливо! До маленьких умів та незначних слів, вуха дуже глухі!» Про це Йоргеліна Кардосо написала в своєму акаунті в соціальній мережі «Instagram»).

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- розширення компонентного складу: *A mentes pequeñas; bien;*
- заміна компонентів: *palabras necias* → *palabras insignificantes.*

Схожу індивідуально-авторську трансформацію це прислів'я зазнало в статті: «*El control de las palabras*» [La Vanguardia 31.08.2017]. Ми зустрічаємо такий вираз: «*Las palabras son poderosas y no siempre es posible hacer oídos sordos*» (Слова сильні, і не завжди можна не почути їх).

Структурно-семантична модифікація даного прикладу:

- розширення компонентного складу: *no siempre es posible hacer;*
- заміна компонентів: *palabras necias* → *Las palabras son poderosas;*
- зміна комунікативної спрямованості висловлювання.

Модифікована форма прислів'я в представлена як в заголовках або на початку статті, так і в кінцевих фрагментах статей, в кульмінації.

Образно-метафорична основа даного вислову дозволяє автору «підганяти» її під різні ситуації, роблячи публіцистичну мову виразною, експресивною і привабливою для читача. Таким чином, оточення прислів'я різноманітне: соціальні мережі, людські відносини, соціальні норми та установки.

Квантитативний аналіз зібраного матеріалу дозволяє виявити закономірні прийоми утворення варіантів аналізованого прислів'я. У таблиці 5 представлено частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я.



Таблиця 2.5

## Частотний розподіл параметрів формальних змін прислів'я

Структурно - семантична зміни	Модифікована форма прислів'я	Частотність структурно-семантичних змін
Заміна компонентів	<ul style="list-style-type: none"> <li>• A palabras necias, Zoidos sordos;</li> <li>• A palabras necias, me hago el sordo.</li> <li>• A palabras necias, respuesta contundente.</li> <li>• Palabras sabias a oídos sordos.</li> <li>• A palabras machistas, oídos violetas</li> </ul>	36% (5 випадків)
Комбінована структурно-семантична трансформація	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ...hacer oídos sordos a sus tan necias palabras;</li> <li>• ...hacer oídos sordos ante tales palabras</li> <li>• A mentes pequeñas y palabras insignificantes oídos bien sordos</li> <li>• Las palabras son poderosas y no siempre es posible hacer oídos sordos.</li> <li>• Ahora al Vete Ya, oídos sordos. Al fin y al cabo, son palabras necias, dirán</li> </ul>	50% (7 випадків)
Перестановка компонентів в прислів'ї.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Oídos sordos a palabras necias</li> <li>• ...oídos sordos a palabras que son necias.</li> </ul>	14% (2 випадки)

Аналіз матеріалу показав, що найбільшу кількість перетворень прислів'я «A palabras necias, oídos sordos» доводиться на параметр «комбінована структурно-семантична трансформація», всього 50%. Слова конкретизатори,

а саме: обставини часу, способу дії, місця конкретизують і деталізують інформацію в статті. На зміну семантики прислів'я таке модифікування не впливає.

Вищевказаний прийом лідирує зі значним відривом від параметрів «заміна компонентів» і «перестановка компонентів в прислів'ї», 36% та 14% відповідно. Заміні підлягають усі компоненти прислів'я. Перестановка компонентів в прислів'ї пов'язана з заміною комунікативної спрямованості висловлювання. Часто автори переставляють другу половину речення на місце першої.

## ВИСНОВКИ

Прислів'я – невід'ємна частина культури будь-якого народу. Вони вбирають в себе історію народу, відображають і фіксують всі етапи його історичного розвитку, передають дух та енергію людей, які розмовляють певною мовою, особливості їхнього менталітету і ставлення до життя.

Тема даної роботи є актуальною, адже модифікація прислів'їв – це не тільки заперечення сформованих в суспільстві і мові стереотипів, а й іронічна репрезентація нових життєвих «принципів» в нових соціально-історичних умовах.

Метою роботи було вивчення сучасних процесів модифікації та виявленні структурно-семантичних параметрів іспаномовних прислів'їв в публіцистичному дискурсі. Відповідно до мети було поставлено такі завдання роботи: окреслити теоретичні засади досліджень іспаномовних прислів'їв; уточнити дефініції прислів'я та розглянути поняття пареміологічної модифікації і варіативності прислів'їв; виявити особливості структурно-семантичних модифікацій прислів'їв, їхньої мовленнєвої реалізації в публіцистичному дискурсі.

Аналіз теоретичних питань дослідження іспаномовних прислів'їв дозволив нам охарактеризувати основний вектор спрямованості за розбудовою пареміології – філологічної дисципліни, що виокремлюється за межі фразеології прихильниками вузького тлумачення специфіки фразеологічних одиниць. Також було розглянуто лінгвокультурологічний, структурний, семантичний аспекти прислів'їв, досліджено проблеми варіативності та трансформації стійких одиниць, розкрито комунікативно прагматичні загальномовні функції прислів'їв.

Після ознайомлення з науковими джерелами стало зрозуміло, що фокус уваги вчених здебільшого зосереджується на вивченні самої сутності прислів'їв, історії їх виникнення, класифікації, функцій, висвітлення семантичного, стилістичного та структурного аспектів. Прислів'я

трактуються як завершений самостійний текст, який відображає загальні знання представників однієї етнічної спільноти та реалізує свій прагматичний потенціал в різних видах дискурсу. Аналіз робіт дозволяє виділити основні риси прислів'їв та приказок, такі як народність, образність, стислість, повчальність.

Об'єктом дослідження даної роботи були іспаномовні прислів'я, що функціонують у газетно-публіцистичному дискурсі. Нами першочергово було систематизовано наукові погляди щодо трактування дискурсу. Проаналізовані дефініції засвідчили, що під дискурсом розуміють сукупність мовних творів, об'єднаних семантичними, комунікативними, функціонально-цільовими та іншими відносинами. Газетно-публіцистичний дискурс, в свою чергу, є комунікативним середовищем, що постійно розвивається, а його сутність можна характеризувати як зв'язний мас-медійний текст в сукупності з інтралінгвістичними і екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами.

Розглядаючи сучасний газетно-публіцистичний дискурс Іспанії, було встановлено, що мова текстів іспанських ЗМІ проходить через еволюціонування мовних стандартів: відзначається зниження мовної планки. Відбувається потужний приплив розмовних засобів комунікації.

Після ознайомлення з сучасною іспанською пресою в онлайн виданнях, було виявлено, що прислів'я частіше реалізуються в модифікованому вигляді (маються на увазі варіанти та трансформи), ніж в конвенційній формі. Прислів'я позначають найбільш загальні колективні принципи та погляди, закріплені в свідомості носіїв мови, і містять аксіологічну складову. Дослідження показало, що одне і те ж прислів'я може бути використано для вираження декількох різнорідних ситуацій.

В нашому матеріалі представлено дослідження з вивчення та аналізу реалізації модифікованої форми двадцяти чотирьох іспанських прислів'їв в пресі Іспанії за період з 2000 до 2020 року (всього 272 приклади).

Відповідно до поставлених в роботі завдань, нами були розглянуті теоретичні питання, пов'язані з вивченням досвіду вітчизняних та зарубіжних лінгвістів дослідження модифікованих прислів'їв; складена класифікація формальних змін структури кожного з досліджуваних прислів'їв і систематизовані закономірності видозмін даних виразів; визначена прагматика і семантика їх варіантів та трансформів і виявлена динаміка процесів в системі цінностей носіїв іспанської мови на тих її ділянках, які представлені видозміненими прислів'ями.

На основі проаналізованого матеріалу можна зробити наступні висновки:

1. Прислів'я в конвенційній і модифікованій формі є популярним мовним засобом журналістів. Володіючи завершеною формальносемантичною структурою, дані вирази реалізують в публіцистичній мові цілий комплекс функцій і актуалізують певний комунікативно-прагматичний потенціал. Газетні тексти, в тому числі і онлайн видання, виконують велику кількість комунікативних завдань: викликати не тільки інтерес, але і певну реакцію у читача; дати оцінку подіям, тим самим впливати на адресата, змусивши погодитися з викладеною точкою зору або змінити свою думку, оцінку, позицію або навіть установку; іноді автор намагається спонукати читача до дії. Для реалізації цих завдань журналісту важливо підібрати правильні мовні засоби. Прислів'я, яке володіє оціночним, повчальним, апелювативним підтекстом підходить для цих цілей.

2. Важливу роль в досягненні мети автора грає не тільки вибір правильних мовних засобів, але і їх певна локалізація. Аналіз практичного матеріалу виявив закономірності розташування прислів'їв в антикульмінаційній та кульмінаційній частинах статті та їх функціональний потенціал. Прислів'я, як в конвенційній, так і в модифікованій формі, реалізуються переважно в антикульмінації. Розташовуючись в антикульмінації, прислів'я проявляє поліфункціональність. Конвенціональні і

модифіковані прислів'я в кульмінаційній частині резюмують, оцінюють, коментують, підтверджують і актуалізують все вищесказане в статті.

3. Процес перетворення прислів'їв особливо активізується у часи змін в суспільстві. Цей тезис легко проілюструвати раптово виниклою в 2020 році популярністю трансформувати звичні іспанцям прислів'я, надаючи їм нового змісту, пов'язаного з пандемією коронавірусу.

4. В результаті проведеного аналізу структури і семантики прислів'їв встановлені, систематизовані і статистично оброблені дані про основні типи трансформацій паремій. На підставі наведених прикладів можна зробити висновок про те, що, по-перше, найпоширенішими видами трансформації прислів'їв є розширення компонентного складу та зміна форми лексичної одиниці (в основному, однієї); по-друге, як правило, структурно-семантичні трансформації, перш за все, пов'язані зі зміною компонентного складу вислову та не тягнуть за собою радикальних змін сенсу прислів'їв.

5. Незважаючи на стрімкий розвиток всіх сфер суспільного життя, і, відповідно, мови, ставлення людини до таких вічних цінностей, як любов, сім'я, праця, суспільні відносини не змінюється. І багатовікові мудрості, прислів'я, не втратили і в сучасному суспільстві своєї актуальності. Хоча за допомогою модифікації можна по-новому неординарно поглянути на ситуацію. Вони показують прагнення виділитися, звернути на себе увагу, підкреслити свою оригінальність і неординарність. Незважаючи на переважну кількість модифікацій прислів'я «*Dime con quién andas y te diré quién eres*», не спростовується твердження, що ви можете зрозуміти чиїсь смаки і захоплення, подивившись на друзів та оточення, яке вони часто відвідують. Таким же чином, цей вислів попереджає про великий вплив чужих компаній, хороших чи поганих, на чиюсь поведінку або звички.

Активне використання модифікацій прислів'я «*No es oro todo lo que reluce*» доводить, що не варто довіряти зовнішньому вигляду, будь-то людина, або якийсь предмет.

Незважаючи на порівняно невелику кількість трансформацій прислів'я «*Ojos que no ven, corazón que no siente*», часто підтверджується вислів, що час лікує рани, та якщо людина не бачить якихось негараздів, то і не відчуває їх.

Таким чином, дослідження оригінальних і модифікованих форм двадцяти чотирьох прислів'їв іспанської мови, їх опис, вивчення дозволило скласти реальну картину сучасного вживання зазначених виразів.

Це дослідження виявило, що деякі теоретичні проблеми модифікування прислів'їв в іспанській мові недостатньо глибоко вивчені. Мало вивчено питання функціонування трансформованих паремій в текстах іспанських друкованих ЗМІ. У **перспективі** доцільно провести порівняльний аналіз функціонування прислів'їв в текстах періодичної преси Іспанії та України; виявити, проаналізувати і описати спільні та відмінні риси прийомів використання прислів'їв в текстах іспанських і українських друкованих ЗМІ. Існує необхідність у вивченні та описі варіантів та трансформів прислів'їв в лексикографічному аспекті.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаев К. Прагматическая семантика текста испанской пословицы: дисс. ... канд. филол. наук : 11.04.20. Москва, 1992. 152 с.
2. Абуханова А.Г., Зубкова Е.С. Модификации паремических единиц в интернет-дискурсе. Современная филология : материалы III Междунар. науч. конф. Уфа : Лето, 2014. С. 97-103.
3. Алексеева А.А. Аргументативный потенциал крылатых слов (на материале текстов современной немецкоязычной прессы) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 12.02.20. Тверь, 2001. 17 с.
4. Алексеева А.В. Відображення національного характеру в пареміях української та англійської мов. Молоді фахівці – майбутнє науки : зб. статей. Випуск 3. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. С. 15-19.
5. Алефиренко Н.Ф. Фразеология и паремиология : учебное пособие для бакалаврского уровня филологического образования. Москва : Флинта Наука, 2009. 344 с.
6. Андреева Р.Ф. Семантика и прагматика французских пословиц и поговорок. Кемерово : Кемеровский государственный университет, 1991. 85с.
7. Антонова О.Н. Синтаксические трансформы паремий (на материале англоязычных масс-медиа). Выпуск 10 : серия Гуманитарные науки. 2011. №12(107). С. 68-72.
8. Артамонова Ю.Д., Кузнецов В.Г. Герменевтический аспект языка СМИ. Язык средств массовой информации : учебное пособие для вузов. Москва: Академический Проект; Альма Матер, 2008. 760 с.
9. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека : изд. 2-ое, исправленное. Москва, 1999. 896 с.
10. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. Москва, 1986. 445 с.
11. Береговская, Э.М. Лингвистические исследования. К 75-летию профессора Владимира Григорьевича Гака. Дубна, 2001. С. 23-27.



12. Буковская М.В. Словарь употребительных английских пословиц. Москва : русский язык, 1990. 240 с.
13. Блохина О.А. Паремии в рекламном тексте. *Современные проблемы литературоведения, лингвистики и коммуникативистики глазами молодых ученых. Традиции и новаторство*. Башкирский государственный университет. 2017. №9. С. 188-191.
14. Брухаль Я.Б. Підходи до трактування поняття «публіцистичний дискурс». Тези доповідей XIII наукової конференції з міжнародною участю. Харьков : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. С. 45-70.
15. Вартанова Е.Л. Чем управляют менеджеры СМИ? О природе современного медиаменеджмента : сборник. Москва, 2005. С. 7-13.
16. Вальтер Х., Мокиенко В. М. Антипословицы русского народа. Санкт-Петербург : изд. дом «Нева», 2005. 574 с.
17. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. О пословицах, поговорках и крылатых выражениях в лингвострановедческом словаре. Русские пословицы, поговорки и крылатые выражения. Лингвострановедческий словарь. Москва : русский язык, 1979. С. 3-17.
18. Верещинская Ю.В. Испанский газетный заголовок : лингвопрагматический и национально-культурный аспекты : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 26.07.20. Москва, 2013. 22 с.
19. Вельмезова Е.В. Новые русские пословицы и проблема классификаций паремий. Москва : Живая старина, 2006. С. 38-41.
20. Виноградов В.С. *Заметки о языке испанских политиков : иберо-романистика в современном мире*. Москва: МАКС Пресс, 2003. С. 3-7.
21. Воронцова Ю.А. Прагматические возможности паремий в текстах современных печатных СМИ. *Вестн. Новг. гос. ун-та. Сер. : Филологические науки*. 2014. № 77. С.163-165.
22. Гнедаш С.И. Провербиальные трансформанты в функциональном стиле прессы и публицистики (на материале немецкоязычной печати ФРГ) : дис. ... канд. филол. наук : 22.05.20. Москва, 2005. 189 с.

23. Давлетбаева Д.Н. Типы фразеологических модификаций. *Вестник Челябинского государственного педагогического университета*. 2012. №3. С. 269-276.

24. Демина Т.С. Фразеология пословиц и поговорок : учебное пособие. Москва : ГИС, 2001. 128 с.

25. Дмитриева О.А. Культурно-языковые характеристики пословиц и афоризмов (на материале французского и русского языков) : дис. ... канд. филол. Наук : 05.03.20. Волгоград, 1997. 189 с.

26. Дридзе Т.М. Текстовая деятельность в структуре социальной коммуникации. Москва : Наука, 1984. 267 с.

27. Желтухина М.Р. Функции масс-медиального дискурса : жанры и типы текста в научном и медийном дискурсе: *межвузовский сборник научных трудов*. Вып. 5. Орел, 2007. С. 191-201.

28. Иванова Е.В. Пословичные картины мира (на материале английских и русских пословиц). Санкт-Петербург : филологический факультет СПбГУ, 2002. 160 с.

29. Кассань Дж.М. 100 испанских идиом. Испанский язык и культура в популярных фразах. Москва : Калашникова, 2004. 109 с.

30. Кашкин В.Б. Сопоставительные исследования дискурса : концептуальное пространство языка. Тамбов : ТГУ, 2005. С. 337-353.

31. Кибрик А.А. Обосновано ли понятие «Дискурс СМИ»? / А. Г. Пастухов (ред.) Жанры и типы текста в научном и медийном дискурсе. Орел : ОГПК, 2008. С. 6-11.

32. Кибрик А.А. О смысле понятия «дискурс СМИ». Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования : материалы 2-й междунар. конф. Москва : 2008. С. 179-182.

33. Киселева С.Н. Структурно-грамматические особенности русских пословично-поговорочных выражений в сопоставлении с испанскими : автореф. дис. ...канд. фил. наук : 11.06.20. Москва, 1974. 24 с.

34. Кормилицына М.А., Сиротина О.Б. Язык СМИ : учебное пособие по курсу «Язык СМИ». Саратов: изд-во Саратов. ун-та, 2011. 92 с.
35. Коньков В.И. Речевая структура газетных жанров : учеб. пособие. Санкт-Петербург : изд-во Роза мира, 2004. С. 8.
36. Крикманн А.А. Опыт объяснения некоторых семантических механизмов пословицы. Паремиологические исследования. Москва: Наука, 1984. С. 149-178.
37. Крылов А.И. Фразеология в языке газеты (на материале испанского языка Республики Куба) : дис. ... канд. филол. наук : 18.08.20. JL, 1988. 239 с.
38. Кубрякова Е.С. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике : сборник обзоров. Серия «Теория и история языкознания». Москва : ИНИОН РАН, 2000. С. 5-13.
39. Кузьмина Н.А. Современный медиатекст : учебное пособие. Омск : изд-во ФЛИНТА, 2011. 414 с.
40. Кунин А.В. Фразеологическая вариантность и структурная синонимия в современном английском языке. Проблемы фразеологии и задачи ее изучения в высшей и средней школе. Москва : Высшая школа, 1967. С. 42-57.
41. Ларионова М.В. Crisis или desaceleración: эвфемизмы в испанском политическом дискурсе. *Вопросы иберо-романистики*. Сборник статей : Выпуск 11 /Отв. ред. М.С. Снеткова. Москва : МАКС Пресс, 2011. С. 98-105.
42. Ларионова М.В. Пресуппозиция как способ манипулятивного воздействия (на примере испанского газетно-публицистического дискурса). *Вестник МГИМО–Университета*. 2013. № 2. С. 220-224.
43. Ларионова М.В. Язык и политика в коммуникативном пространстве испанского политического дискурса. *Вестник МГИМО–Университета*. 2011. №2. С. 215-220.
44. Larionova M. Axiomas y paradojas de la comunicación : de Cervantes al discurso político moderno. *Ибероамериканские тетради*. Вып. 1 (3) 2014 год / Отв. редактор Орлов А.А. Москва : МГИМО–Университет, 2014. С. 156-166.

45. Мокиєнко В.М. Современная паремология : Лингвистические аспекты. Санкт-Петербург : Мир русского слова, 2010. С. 6-20.
46. Моль А. Социодинамика культуры. Москва : изд-во ЛКИ, 2008. 416 с.
47. Мосейчук О.М. Публіцистичний дискурс як контекст реалізації комунікативного впливу на масового адресата. *Вісник Житомирського державного університету*, 2012. С. 174-177.
48. Никитина Е.С. Семиотика : курс лекцій : учеб. пособие. Москва: акад. проект : Трикта, 2006. 526 с.
49. Овсянко О.Л. Структурно-семантичні модифікації англійських прислів'їв. I Таврійські філологічні читання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 27-28 лютого 2015 р.) Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. С. 109-110.
50. Овсянко О.Л. Модифікації англійських прислів'їв на матеріалі публіцистичного дискурсу. Актуальні проблеми романо-германської філології : матеріали IV Міжнародного науково-практичного семінару / уклад. : О.М. Белих, О.М. Галапчук-Тарнавська, Г.М. Цимбалюк. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2015. С. 34-36.
51. Овсянко О.Л. Модифікації англомовних прислів'їв на просторах публіцистичного дискурсу. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. 2016. № 6 (331). С. 57-63.
52. Овсянко О.Л. Структурно-семантичні характеристики модифікацій англомовних прислів'їв на матеріалі публіцистичного дискурсу / О.Л. Овсянко та ін. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (17–18 травня 2016 року) : у 3 т. Луцьк : східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. Т. 3. С. 399-401.
53. Овсянко О.Л. Еволюційні етапи англомовних прислів'їв : тенденції модифікацій. *Філологічні трактати*. Суми, 2016. Т. 8, № 2. С. 124-132.

54. Пермяков Г.Л. К вопросу о структуре паремиологического фонда. Типологические исследования по фольклору. Москва : наука, 1975. С. 247-274.

55. Полякова Л.С. Теоретические подходы к определению понятия «дискурс». Язык. Текст. Дискурс : научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / под ред. проф. Г.Н. Манаенко. Ставрополь : изд-во СГПИ, 2009. Вып. 7. С. 87-91.

56. Савина Е.Н. Паремиологические исследования : ГРВЛ изд. «Наука». Москва, 1984. С. 200-222.

57. Сидоркова Г.Д. Прагматика паремий : пословицы и поговорки как речевые действия. Краснодар : Кубанский государственный университет, 1999. 249 с.

58. Сковородников А.П., Копнина Г.А. Экспрессивные средства в языке современной газеты: тенденции и культурно-речевая оценка. Язык средств массовой информации : учебное пособие по специализации. Ч. 2. Москва : изд-во Моск. ун-та, 2004. С. 285-305.

59. Слюсаренко Г.В. Фразеологические единицы библейского происхождения в языке испанской периодической печати : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 11.02.20. Москва, 1999. 24 с.

60. Солганик Г.Я. Стилистика публицистической речи. Язык средств массовой информации : учебное пособие по специализации. Ч. 2. Москва : изд-во Моск. ун-та, 2004. С. 268-281.

61. Солнцев В.М. Вариативность как общее свойство языковой системы : вопросы языкознания. Москва : изд-во Наука, 1984. С. 31-42.

62. Солодуб Ю.П. К проблеме разграничения пословиц и поговорок в языках различных типов. *Филологические науки*. 1994, №3. С.55-71.

63. Таран Л.О. Проблема определения пословиц. Русский язык в XXI веке : исследования молодых : материалы III международной научной студенческой конференции / Отв. ред. Е.А. Журавлева. Астана : изд-во ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2016. С. 209-211.

64. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособие. Москва : Слово/Slovo, 2000. 624 с.
65. Феліцина В.П., Прохоров Ю.Є. Російські прислів'я, приказки та крилаті вирази : Лінгвострановед.слов., 1988. С.37.
66. Фирсова Н.М. Испанская разговорная речь : 3-е изд. Москва : Восток-Запад, 2007. 251 с.
67. Философ-Лозейко В.Н. Некоторые аспекты использования пословиц в языке газет. Славянская фразеология в ареальном, историческом и этнокультурном аспектах. Гомель : Типография БелГУТа, 2003. С. 260-262.
68. Хаба Н. Модификации пословиц в публицистическом дискурсе : типологические аспекты; Научн. Руководитель : И.К. Кобякова. Русский язык в XXI веке : исследования молодых : материалы III международной научной студенческой конференции / Отв. ред. Е.А. Журавлева. Астана : Евразийский нац. ун-т. Л.Н. Гумилева, 2016. 305с.
69. Халикова Н.В. Оказиональная фразеологія : дис. ... канд. філол. наук : 05.09.20. Москва : Моск. гос. ун-т, 1997. 191 с.
70. Хурматуллин А.К. Понятие дискурса в современной лингвистике. Учен. зап. Казан. ун-та. Сер. Гуманит. науки, 2009. С. 31-37.
71. Черданцева Т.З. Итальянская фразеология и итальянцы. Москва : ЧЕРО, 2000. 304 с.
72. Черепанова Л.Л. Дискурс региональных СМИ : психолінгвістический аспект : дис. ... канд. філол. наук : 06.09.20. Пермь, 2007. 218 с.
73. Швачко С.О. Концептуальний підхід до структурних одиниць текстів : контрастивні аспекти. *Вісник Сумського державного університету*. Серія Філологія, 2007. № 2. С. 173-179.
74. Щелкунова Е.С. Публицистический текст в системе массовой коммуникации : специфика и функционирование. Воронеж, 2004. 194 с.
75. Ярцева В.Н. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва : Советская Энциклопедия, 1990. 709 с.

76. Язык средств массовой информации : учебное пособие по специализации. Ч. 2. Москва : изд-во Моск. ун-та, 2004. 416 с.
77. Aleza Izquierdo M. (coord.) Lengua española para los medios de comunicación : usos y normas actuales. Valencia : Tirant lo Blanch, 2006. 452 p.
78. Barrado Belmar M.C., Sevilla Munoz. La amistad en las paremias espanolas, italianas y francesas. *Revista de Filologia Romanica*, 14, vol. I, 1997. P. 73-83.
79. Bernal Rodriguez M. Titulares y refranero. Demofilo. *Revista de cultura traditional*. Madrid, 1998, № 28. P. 13-15.
80. Blanco Garcia P. Didactica de los refranes en la ensenanza publica. *Paremia*, 8. Madrid, 1999. P. 65- 68.
81. Castañón Rodríguez J. El lenguaje periodístico del fútbol. Valladolid : Universidad de Valladolid, 1993. 202 p.
82. Escribano Hernandez A. Uso periodistico de la lengua: los titulos en prensa. Salamanca : Ediciones Universidad Salamanca, 2001. 190 p.
83. Gfowicka M. Vocabulario y estereotipos publicitarios en los anuncios de la prensa español actual. *Studia posnaniensia*. 2000. № XXV-XXVI. P. 135-194.
84. Glaser R. The stylistic Potential of Phraseologycal units un the tight of genre analysis. *Phraseology : theory, analysis and applications*. Oxford University press, 2001. P. 125-145.
85. Grijelmo A. El estilo del periodista. Madrid : ediciones generales, S.L., 2003. 609 p.
86. Harris Z.S. Discourse analysis. *Language*, 1952. P. 1-30.
87. Hernando Bernardino M. Lenguaje de la prensa. Madrid : EUDEMA, 1990. 204 p.
88. Hurtado Gonzalez S. El uso del lenguaje en la prensa escrita. Valladolid : Universidad de Valladolid, 2003. 216 p.
89. Lazaro Carreter F. El lenguaje periodistico entre el literario, el administrativo y el vulgar. *Lenguaje en periodismo escrito*. Madrid : Fundacion Juan March, 1977. P. 9-32.

90. Loma R. de Palabra de periodista: terminos y expresiones para el lenguaje periodistico. Malaga : Centro de Ediciones de la Diputacion, 1999. 274 p.

91. Martinez Albertos J.L. Curso general de redaccion periodistica : lenguaje, estilos y generos periodisticos en prensa, radio, television y cine. Madrid : Paraninfo, 2002. 593 p.

92. Montoro J.M. La fraseología en J. Casares. *ELUA : Estudios de Lingüística. Universidad de Alicante*, 2002. P.139-188.

93. Packard V. Las formas ocultas de la propaganda. Buenos Aires : Editorial 18a ed. Sudamericana, 1992. 319 p.

94. Romero Gualda M.a Victoria. El español en los medios de comunicacion. Madrid : Arco Libros, 1993. 72 p.

95. Sbarbi J. M. Monografía sobre los refranes, adagios y proverbios castellanos. Madrid : Atlas, 1980. 412 p.

96. Seco M. Los periodistas ante el idioma. El lenguaje en los medios de comunicacion. Zaragoza, 1990. P. 139-166.

97. Sevilla Munoz J., Cantera Ortiz de Urbina J. Pocas palabras bastan : vida e interculturalidad del refran. Salamanca : Diputacion de Salamanca, Centro de Cultura Tradicional, 2002. 325 p.

## СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

98. Злотницкий В.С. Русские и испанские пословицы и поговорки. Москва : изд-во литературы на иностранных языках, 1960. 107 с.

99. Испанско-русский фразеологический словарь: 30000 фразеологических единиц /Э.И. Левинтова та ін.; Под ред. Э. И. Левинтовой. Москва: Рус. яз., 1985. 1080 с.

100. Киселев А.В. Испанские пословицы и поговорки и их русские аналоги. Санкт-Петербург : КАРО, 2004. 256 с.

101. Туговер Г.Я. Большой испанско-русский словарь. Москва: Русский язык, 2004. 832 с.



102. Acerete Julio. Proverbios, adagios y refranes del mundo entero. Barcelona : Libro amigo, 1967. 334 p.
103. Bergua J. Refranero español. Madrid: Ediciones Ibericas, 1968. 520 p.
104. Caballero R. Diccionario de modismos de la lengua castellana. Buenos Aires : el Ateneo, 1947. 1181p.
105. Calveram C. Diccionario de ideas y expresiones afines. Madrid, 1956. 576 p.
106. Canellada M.J., Pallares B. Refranero español. Refranes, clasificación, significación y uso. Madrid: Editorial Castalia, 2001. 448 p.
107. Diccionario de dichos y frases hechas / A. Buitrago. 8 ed. Madrid : Espasa-Calpe, 2003. 1038 p.
108. Mieder W. Proverbium : Yearbook of International Proverb Scholarship, 2000. 544 p.
109. Proverb. The New Encyclopaedia Britannica. V. 9. Chicago et al. : Encyclopaedia Britannica, 1994. P. 749.
110. Suazo Pascual G. Abecedario de dichos y frases hechas. Madrid : Editorial EDAF, 1999. 395 p.

### ЕЛЕКТРОННІ ДЖЕРЕЛА

111. Cordial. Dictionnaire français. URL: <http://dictionnaire.cordial-enligne.fr/definition/par%C3%A9mie> (дата звернення: 20.11.2020).
112. La Vanguardia. URL: <https://www.lavanguardia.com/> (дата звернення: 20.11.2020).
113. La Real Academia Española. URL: <https://dle.rae.es/> (дата звернення: 20.11.2020).
114. Native English. URL: <https://www.native-english.ru/proverbs> (дата звернення: 13.09.2020).
115. Refranes. URL: <http://www.educar.org/lengua/refranes.asp> (дата звернення: 18.10.2020).

116. Refranero multilingüe, 1997–2014, Madrid: Instituto Cervantes. URL: <https://cvc.cervantes.es/lengua/refranero/Default.aspx> (дата звернення: 28.09.2020).
117. Refranes. URL: <https://iesaugustobriga.educarex.es/memoria/REFRANES.htm> (дата звернення: 05.10.2020).
118. El Mundo. URL: <https://www.elmundo.es/> (дата звернення: 20.11.2020).
119. Santillana. URL: <https://santillana.es/> (дата звернення: 04.07.2020).
120. Duden. URL: <https://www.duden.de> (дата звернення: 20.11.2020).
121. El País. URL: <https://elpais.com/> (дата звернення: 20.11.2020).
122. ¡Qué!. URL: <https://www.que.es/> (дата звернення: 20.11.2020).

## RESUMEN

El objeto del estudio en este trabajo es modificaciones estructural-semánticas de proverbios en el discurso periodístico español.

El objetivo consiste en estudiar los procesos modernos de modificación e identificar los parámetros estructurales y semánticos de los refranes españoles en el discurso periodístico.

La base teórica y metodológica: disposiciones clave de la teoría de la paremiología (K. Abdulaev, R.F. Andreeva, G.D. Sidorkova, Y.P. Solodub, G.L.Permyakov) y el estudio de los refranes en el discurso periodístico (A.A.Alekseeva, L.P. Zhukova, A.I. Krylov, G.V. Slyusarenko).

Los resultados obtenidos: como resultado del análisis de la estructura y semántica de los refranes se establecen, sistematizan y procesan estadísticamente los datos sobre los principales tipos de transformaciones de paremias. Los tipos más comunes de transformación de proverbios son la expansión de la composición de los componentes y el cambio de forma de la unidad léxica (principalmente una); Las transformaciones estructurales-semánticas, en primer lugar, están vinculadas al cambio de la estructura componente de la expresión y no implican cambios radicales del sentido de los refranes. Algunos problemas teóricos de la modificación de refranes en español no están suficientemente estudiados. La cuestión del funcionamiento de las paremias transformadas en los textos de la prensa escrita española ha sido poco estudiada. Se revelan las regularidades de la ubicación de los proverbios en las partes anti-culminante y culminante del artículo y su potencial funcional. Los proverbios, tanto en forma convencional como modificada, se implementan principalmente en anticulminación.

**Palabras clave:** *medios de comunicación, proverbio, transformación, lengua española, unidades léxicas, parte anticulminación y culminación, modificación.*

**Декларація  
академічної доброчесності  
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Шило Діана Сергіївна, студентка 5 курсу, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма мова і література (іспанська), адреса електронної пошти shdsrg1998@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Структурно-семантичні модифікації прислів'їв в іспанському газетно-публіцистичному дискусі» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 30.11.2020

Підпис \_\_\_\_\_ ПІБ (студент) Шило Діана Сергіївна

